

Nr 43

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående ekonomiska villkor för rusdrycksutskänknings, m. m., dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521), m. m., dels ock i dessa ämnen väckta motioner.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna propositioner, nämligen

- 1) Kungl. Maj:ts den 1 mars 1957 dagtecknade proposition, nr 94, angående ekonomiska villkor för rusdrycksutskänknings, m. m.; samt
- 2) Kungl. Maj:ts den 22 mars 1957 dagtecknade proposition, nr 143, med förslag till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521), m. m.

Propositionen nr 94

I propositionen nr 94 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 1 mars 1957, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av föredragande departementschefen enligt samma protokoll förordnade grunder för de ekonomiska villkoren för utskänkning av rusdrycker;

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående skatt å spritdrycker och vin;
- 2) förordning om ändring i förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker; samt
- 3) förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker;

dels besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med den 1 juli 1957 i nedan angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår:

145	Maltdrycker med en alkoholhalt icke överstigande 1,8 viktprocent (lättöl) ..	100 liter	32: —
146	överstigande 1,8 men icke 2,8 viktprocent (öl)	100 liter	78: —
146: 1	överstigande 2,8 men icke 3,6 viktprocent (starköl grupp A)	100 liter	129: —
146: 2	överstigande 3,6 viktprocent (starköl grupp B)	100 liter	186: —

Anm. Angående införsel — — — är stadgat.

dels ock medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal må överskridas till bestridande av de kontrollkostnader som betingas av vad i propositionen förordats.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

På grundval av 1953 års utskänkningstvinstkommittés betänkande framlägges i propositionen förslag angående de ekonomiska villkoren för utskänkning av sprit, vin och starköl.

Förslaget innebär, att den nuvarande s. k. utskänkningstvinsten på sprit, varav staten tar huvuddelen, skall slopas. Hela prisskillnaden mellan utminuterade och utskänkta spritdrycker skall i stället utgöra utskänkningsskatt. Denna skall utgå med 1/3 av utminuteringspriset. Härigenom kommer priserna på utskänkta spritdrycker att återföras till ungefär samma nivå som före den på hösten 1956 verkställda höjningen av spritskatterna.

I stället för den utskänkningstvinst resp. de utskänkningst ersättningar, som nu tillkommer restauratörerna och som i genomsnitt inte motsvarar de direkta omkostnaderna för spritutskänkningen, föreslås restauratörerna skola få en enhetligt bestämd ersättning för spritserveringen med 15 procent av det nya utskänkningsskattpriset. Den föreslagna ersättningen har avvägts med ledning av en undersökning rörande de med spritutskänkningen förknipade särkostnaderna.

En särskild spärregel föreslås av innebörd att ersättning inte erhålles för den spritutskänkning som överstiger 35 procent av den sammanlagda omsättningen av sprit, mat, vanligt öl och alkoholfria drycker.

Ersättningsbeloppen avses skola kunna jämkas vid mera väsentliga ändringar i priser och omkostnader.

Utskänkningsskatten på starka viner föreslås slopad. Likaså framlägges förslag om att nu gällande bestämmelser om vinstandelar och indragen utskänkningstvinst skall upphöra att gälla. Restauratörerna skall liksom hittills själva äga bestämma priserna på utskänkta viner. Det förutsättes dock, att här angivna åtgärder skall föranleda sänkningar i utskänkningsskattpriserna på viner.

I servisavgiftsfrågan redogöres för en mellan arbetsmarknadens parter

träffad överenskommelse att servisavgiften skall sättas på notan och att garantilöneperioden skall minskas från två månader till en månad. Vidare åtgärder i denna fråga föreslås ej.

Förslagen innebär ett inkomstbortfall för staten och systembolaget om tillhoppa drygt 30 miljoner kronor för år, varav ca 23 miljoner kronor belöper på utskänkningsskatten på spritdrycker. Dessa belopp bör jämföras med de mångdubbelt större intäktsökningar som uppkommit genom stegrad utminuterings av sprit och den under hösten 1956 genomförda skattehöjningen.

De förenämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående skatt å spritdrycker och vin

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För spritdrycker och vin, som försäljas här i riket, skall omsättningsskatt erläggas till staten i den utsträckning och i den ordning nedan sägs. För spritdrycker skall tillika erläggas utskänkningsskatt i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Omsättningsskatt

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av spritdrycker och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för spritdrycker dels med en grundavgift av 10 kronor för liter, om dryckens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 9 kronor för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, samt 7 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten understiger 35 volymprocent, och dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, vars alkoholhalt överstiger 14 volymprocent (starkvin), dels med en grundavgift av 2 kronor för liter och dels med en procentavgift motsvarande 25 procent av utminuteringspriset samt för annat vin (lättvin) med en procentavgift motsvarande 33 procent av utminuteringspriset. Utminuteringspriset utgöres av det belopp, som, skatten inberäknad, betingas vid varornas utminuterings.

2 mom. För här i riket tillverkat vin skall omsättningsskatt därjämte utgå med en särskild tillverkningsavgift av 50 öre för liter, om vinets alkoholhalt överstiger 14 volymprocent eller vinet är mousserande eller därmed jämförligt, men eljest av 20 öre för liter. Vid beräkning av procent-

avgiften för vin, varom nu är fråga, skall i utminuteringspriset inräknas jämväl tillverkningsavgiften.

3 mom. För spritdrycker, som inköpas hos partihandelsbolaget eller införas till riket jämlikt bestämmelser, meddelade av Kungl. Maj:t med stöd av 6 § 3 mom. eller 12 § 5 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen, skall omsättningsskatt utgå med en grundavgift av 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för spritdrycker, som skola användas för tillverkning av varor, vilka enligt apoteksvarustadgan äro att hänföra till apoteksvaror, eller för spritdrycker, som av apotek skola utlämnas mot vederbörligt recept.

3 §.

1 mom. Sker inköp av spritdrycker och vin hos partihandelsbolaget, skall vid dryckernas betalning omsättningsskatt för desamma erläggas till detta bolag; och åligger det bolaget att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket inleverera omsättningsskatten.

2 mom. Vid inköp av spritdrycker och vin annorledes än hos partihandelsbolaget åligger det detaljhandelsbolaget att senast den femtonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning insätta å dryckerna belöpande omsättningsskatt. Till grund för procentavgiften skall läggas varans beräknade utminuteringspris. Detaljhandelsbolaget skall senast den tjugonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, till kontrollstyrelsen avlämna en till riktigheten bestyrkt uppgift rörande köpeskillingens storlek, däri inberäknad tull- och fraktkostnad.

3 mom. Den, som enligt kontrollstyrelsens i föreskriven ordning meddelade tillstånd till riket inför spritdrycker för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål, skall genom insättning antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning erlägga å dryckerna belöpande omsättningsskatt. Importören har att, om så påfordras, i samband med ansökning om införseltillstånd hos kontrollstyrelsen ställa av styrelsen godkänd säkerhet för å spritdryckerna belöpande omsättningsskatt. Det åligger kontrollstyrelsen att vid beviljandet av tillstånd till införseln meddela de föreskrifter, som erfordras för erhållande av en betryggande kontroll å utgörandet av omsättningsskatten, ävensom att övervaka, att skatten vederbörligen inbetalas till statsverket.

4 §.

Näringsidkare, som vill ur riket utföra i Sverige framställda tillverkningar, hänförliga under förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m., må i den omfattning och under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer kunna erhålla rätt att vid utförsel av sålunda framställda vara återbekomma sådan omsättningsskatt, som i 2 § 3 mom. avses och som erlagts för den i exportvaran ingående spriten.

Utskänkningskatt

5 §.

Den å vilken rätt till utskänkning av spritdrycker överlåtits (utskänkningsinnehavare) skall för utskänkta spritdrycker erlägga utskänkningskatt med belopp, motsvarande 25 procent av utskänkningsvärdet.

6 §.

Utskänkningsinnehavare må icke i sin rörelse utskänka andra spritdrycker än som inköpts i den ordning detaljhandelsbolaget bestämmer för förvärv av sådana drycker till utskänkingsändamål.

7 §.

Kontrollen av utskänkningskattens behöriga utgörande utövas av kontrollstyrelsen.

För skattekontrollen äger kontrollstyrelsen anlita biträde av särskilda kontrolltjänstemän.

Kontrolltjänsteman äger att på anfordran när som helst erhålla tillträde till lokaler och utrymmen, som användas för utskänkningsrörelsen, däri inbegripna lokaler och utrymmen för lagerhållning av rusdrycker eller andra varor, avsedda att tillhandahållas i rörelsen.

8 §.

Utskänkningsinnehavare är pliktig att ordna sin bokföring och kassaredovisning på sådant sätt, att de enligt kontrollstyrelsens beprövande möjliggöra kontroll över utskänkningsskatten, samt att vid anfordran tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman sina handelsböcker jämte kassaredovisning och övriga tillhörande handlingar.

Det åligger vidare utskänkningsinnehavare att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen meddelar för att erhålla en betryggande kontroll över utskänkningsskattens behöriga utgörande, ävensom de anvisningar som kontrolltjänsteman i enlighet med kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

Utskänkningsinnehavare skall utan ersättning ställa för kontrollen nödiga hjälpmedel till förfogande och lämna behövlig handräckning.

9 §.

Detaljhandelsbolaget åligger att vid anfordran till kontrollstyrelsen lämna till riktigheten bestyrkta uppgifter rörande försäljningen av spritdrycker för utskänkingsändamål.

10 §.

Utskänkningsinnehavare skall senast å femtonde dagen i varje kalendermånad till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder upprättad deklARATION angående de spritdrycker som av honom utskänkts under nästföregående månad. När fråga är om utskänkning enligt 33 § rusdrycksförsäljningsförordningen skall dock deklARATION senast å tredje dagen efter det utskänkningen ägt rum för kontrollstyrelsens räkning avlämnas till intendenten för utskänkingsärenden i länet.

DeklARATION skall upprättas å blankett enligt formulär som fastställs av kontrollstyrelsen.

11 §.

I deklARATION äger utskänkningsinnehavare från den utskänkningsskatt, som belöper å deklarerat utskänkningsvärde, göra avdrag för den ersättning för kostnader i samband med utskänkningen, som tillkommer honom enligt vad därom är stadgat.

12 §.

Underlåter utskänkningsinnehavare att avlämna deklARATION eller finnes inkommen deklARATION oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den utskänk-

ningsskatt som rätteligen skall utgå. I fall av underlåtenhet att avgiva deklARATION må kontrollstyrelsen jämväl, om särskilda skäl därtill äro, meddela utskänkningsinnehavaren förbud tills vidare, till dess deklARATION avgivits, att utskänka spritdrycker.

13 §.

Utskänkningsinnehavare skall, när deklARATION avlämnas, tillika erlägga enligt deklARATIONEN upplupen skatt genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonto.

I fall som avses i 12 § ankommer det på kontrollstyrelsen att bestämma tid inom vilken skatten skall erläggas.

När särskilda skäl därtill äro, må kontrollstyrelsen medgiva anstånd med skattens erläggande.

14 §.

Erlägges ej utskänkningsskatt i vederbörlig tid, må kontrollstyrelsen, när särskilda skäl därtill äro, meddela utskänkningsinnehavaren förbud tills vidare, till dess skatten guldits, att utskänka spritdrycker.

15 §.

Utskänkningsinnehavare är skyldig att, då kontrollstyrelsen det påfordrar, hos styrelsen ställa säkerhet för skattens behöriga erläggande till belopp som styrelsen finner erforderligt.

Ställes ej vid anfordran sådan säkerhet, skall vad i 14 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

16 §.

Försummar någon att inbetala utskänkningsskatt, må denna på framställning av kontrollstyrelsen omedelbart utmätas.

17 §.

Finnes vid granskning av deklARATION att utskänkningsskatt erlagts med högre belopp än som rätteligen bort utgå, skall det överskjutande beloppet så fort ske kan återbetalas till utskänkningsinnehavaren, dock att, om så finnes lämpligare, kontrollstyrelsen må föreskriva, att beloppet skall avdragas vid nästkommande skatteinbetalning.

18 §.

När synnerliga skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, kontrollstyrelsen medgiva befrielse från eller återbäring av utskänkningsskatt.

19 §.

Den som utskänker spritdrycker i strid med förbud, som meddelats med stöd av 12 eller 14 § eller 15 § andra stycket, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Försummar utskänkningsinnehavare att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes med böter högst trehundra kronor. Vad nu sagts gäller dock icke åliggande att inbetala skatt.

Till straff som i andra stycket sägs skall dömas, om spritdrycker utskänkas i strid med bestämmelsen i 6 §.

20 §.

Husbonde ansvarar för brott som avses i 19 § och som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att brottet skett utan hans vetskap och vilja.

21 §.

Kontrollstyrelsen må vid vite förelägga utskänkningsinnehavare att fullgöra vad som åligger honom enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, dock att föreläggandet icke må avse inbetalande av skatt.

22 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

23 §.

Vad som inhämtats vid kontroll enligt denna förordning av utskänknings-skatt må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsägande.

24 §.

Förseelse, som avses i 19 § andra och tredje styckena, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1957, då förordningen den 26 februari 1954 (nr 72) angående omsättnings- och utskänknings-skatt å spritdrycker och vin skall upphöra att gälla; dock att sistnämnda förordning alltjämt skall äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden dessförinnan.

I samband med ikraftträdandet skall följande iakttagas.

1. Detaljhandelsbolaget må åtnjuta anstånd intill den 15 januari 1958 med inbetalande av utskänknings-skatt som belöper på spritdrycker och starkvin, vilka från bolaget under tiden 1 juli—30 september 1957 försålts för utskänkingsändamål.

2. Detaljhandelsbolaget skall till innehavare av tillstånd till annan utskänkning av rusdrycker än som avses i 33 § rusdrycksförsäljningsförordningen återbetala belopp, motsvarande den skillnad som kan uppkomma mellan å ena sidan anskaffningsvärdet av spritdrycker och vin, som finnas i lager hos tillståndsinnehavaren vid utskänkningens upphörande den 30 september 1957, och å andra sidan det belopp vartill inköpspriset för samma varor skulle hava uppgått den 1 oktober 1957 vid tillståndsinnehavarens inköp från detaljhandelsbolaget.

3. Detaljhandelsbolaget äger vid inbetalandet till kontrollstyrelsen av utskänknings-skatt för spritdrycker och starkvin som från bolaget under tiden 1 juli—30 september 1957 försålts för utskänkingsändamål avdraga belopp som enligt vad nyss sagts återbetalats till innehavare av tillstånd till utskänkning av rusdrycker.

Förslag

till

**förordning om ändring i förordningen den 15 december 1939 (nr 887)
angående tillverkning och beskattning av maltdrycker**

Härigenom förordnas, att 3, 13, 15, 27, 29, 32 och 33 §§ förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

3 §.

Maltdrycker indelas i tre klasser.

Maltdrycker indelas i följande klasser och grupper.

Första klassen — — — — — viktprocent (lättöl).

Andra klassen — — — — — viktprocent (öl).

Tredje klassen — — — — — viktprocent (starköl).

Starköl, vars alkoholhalt icke överstiger tre och sex tiondels viktprocent, hänföres till grupp A.

Starköl, vars alkoholhalt överstiger tre och sex tiondels viktprocent, hänföres till grupp B.

13 §.

13 §.

Skatten utgår med fyrtyotvå öre för liter öl och en krona trettiofem öre för liter starköl.

Skatten utgår med fyrtyotvå öre för liter öl, åttiofyra öre för liter starköl, hänförligt till grupp A, samt en krona trettiofem öre för liter starköl, hänförligt till grupp B.

Vid varje — — — — — eller starkölsbryggeri.

Kontrollstyrelsen må — — — — — bryggeri igångsatts.

15 §.

15 §.

Öl och starköl må icke utföras från bryggeri annorledes än på flaskor av den storlek, som kontrollstyrelsen bestämmer, eller på andra slutna kärl eller behållare, vilka med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

Öl och starköl må icke utlämnas från bryggeri annorledes än på slutna kärl, vilka av kontrollstyrelsen godkänts eller ock med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

¹ Senaste lydelse av 3, 27, 29, 32 och 33 §§ se 1954: 524, av 13 och 15 §§ se 1954: 525.

(Nuvarande lydelse)

27 §.

Maltdrycker må från bryggeri utlämnas endast på kärl, som äro stämplade och försedda med etikett. Beträffande flaska må stämplingen ske å kork, propp eller annan förslutning. Såväl stämpel som etikett skola innehålla uppgift om namnet å det bryggeri, där tillverkningen skett, samt *sifferbeteckning* (I, II eller III) för den klass, till vilken maltdrycken är hänförlig. I stället för bryggeriets namn må användas en såsom ursprungsbeteckning lämplig, av kontrollstyrelsen godkänd förkortning av namnet eller bryggeriets inregistrerade varumärke.

Sifferbeteckning erfordras icke för starköl, som utlämnas för utförsel ur riket eller till svensk frihamn. I stämpel å flaska eller propp till flaska, varå utlämnas färskt lättöl, erfordras icke uppgift om bryggeriets namn.

Etikett må icke innehålla benämning, som är ägnad att giva maltdrycken sken av att vara av annan klass än den, till vilken *densamma* är hänförlig.

Överstiger stamvörtstyrkan — — — — — uppgift därom.

Kontrollstyrelsen äger — — — — — å etikett.

Vad i — — — — — öppet kärl.

Angående märkning — — — — — i livsmedelsstadgan.

29 §.

Den, som — — — — — med dagsböter.

Bedrives tillverkningen — — — — — sex månader.

Den, som fälles till ansvar jämlikt andra stycket, skall ock dömas skyldig att för den tillverkade myckenheten gälda skatt, vilken skall beräknas efter den i 13 § för starköl bestämda skattesatsen, såvitt icke visas, att de tillverkade maltdryckerna varit att hänföra till öl, då skatten skall beräknas efter skattesatsen för denna vara. I intet fall må dock skatten utgå med mindre belopp än tvåhundrafemtio kronor.

(Föreslagen lydelse)

27 §.

Maltdrycker må från bryggeri utlämnas endast på kärl, som äro stämplade och försedda med etikett. Beträffande flaska må stämplingen ske å kork, propp eller annan förslutning. Såväl stämpel som etikett skola innehålla uppgift om namnet å det bryggeri, där tillverkningen skett, samt *beteckning* (I, II, III A eller III B) för den klass och i förekommande fall grupp, till vilken maltdrycken är hänförlig. I stället för bryggeriets namn må användas en såsom ursprungsbeteckning lämplig, av kontrollstyrelsen godkänd förkortning av namnet eller bryggeriets inregistrerade varumärke.

Beteckning för klass och grupp erfordras icke för starköl, som utlämnas för utförsel ur riket eller till svensk frihamn. I stämpel å flaska eller propp till flaska, varå utlämnas färskt lättöl, erfordras icke uppgift om bryggeriets namn.

Etikett må icke innehålla benämning, som är ägnad att giva maltdrycken sken av att vara av annan klass eller grupp än den, till vilken den är hänförlig.

29 §.

Den, som fälles till ansvar jämlikt andra stycket, skall ock dömas skyldig att för den tillverkade myckenheten gälda skatt, vilken skall beräknas efter den i 13 § för starköl, hänförligt till grupp B, bestämda skattesatsen, såvitt icke visas, att de tillverkade maltdryckerna utgjorts av starköl, hänförligt till grupp A, eller öl, då skatten skall beräknas efter den för sålunda ifrågakommande varuslag i 13 § bestämda skattesatsen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

I intet fall må dock skatten utgå med mindre belopp än tvåhundra-
femtio kronor.

Vad i — — — — — i 3 kap.

32 §.

32 §.

1. Befinnes alkoholhalten — — — — — med dagsböter.

2. Befinnes alkoholhalten i malt-
dryck, som tillverkats i starkölsbryg-
geri och som utlämnats därifrån på
kärl, stämplat med beteckning för
maltdryck av tredje klassen grupp A,
överstiga tre och sex tiondels vikt-
procent, straffes bryggeriförestånda-
ren som i 1 mom. sägs.

2. Befinnes alkoholhalten i malt-
dryck, som tillverkats i öl- eller
starkölsbryggeri och som utlämnats
därifrån på kärl, stämplat med be-
teckning för maltdryck av andra
klassen, överstiga två och åtta tion-
dels viktprocent, straffes bryggerifö-
reståndaren som i 1 mom. sägs.

3. Befinnes alkoholhalten i malt-
dryck, som tillverkats i öl- eller
starkölsbryggeri och som utlämnats
därifrån på kärl, stämplat med be-
teckning för maltdryck av andra
klassen, överstiga två och åtta tion-
dels viktprocent, straffes bryggerifö-
reståndaren som i 1 mom. sägs.

3. Befinnes alkoholhalten i malt-
dryck, som tillverkats i lättölsbryg-
geri eller som tillverkats i öl- eller
starkölsbryggeri och därifrån utläm-
nats antingen på kärl, stämplat med
beteckning för maltdryck av första
klassen, eller på öppet kärl, överstiga
två viktprocent,

4. Befinnes alkoholhalten i malt-
dryck, som tillverkats i lättölsbryg-
geri eller som tillverkats i öl- eller
starkölsbryggeri och därifrån utläm-
nats antingen på kärl, stämplat med
beteckning för maltdryck av första
klassen, eller på öppet kärl, över-
stiga två viktprocent,

eller befinnes alkoholhalten i dy-
lik maltdryck överstiga en och åtta
tiondels men icke två viktprocent och
äro omständigheterna sådana, att det
måste antagas, att åtgärd avsiktligt
vidtagits för att alkoholhalten skulle
bliva högre än en och åtta tiondels
viktprocent,

eller befinnes alkoholhalten i dy-
lik maltdryck överstiga en och åtta
tiondels men icke två viktprocent
och äro omständigheterna sådana,
att det måste antagas, att åtgärd av-
siktligt vidtagits för att alkoholhal-
ten skulle bliva högre än en och åtta
tiondels viktprocent,

straffes bryggeriföreståndaren med
dagsböter eller fängelse i högst sex
månader.

straffes bryggeriföreståndaren med
dagsböter eller fängelse i högst sex
månader.

Överstiger alkoholhalten — — — — — med dagsböter.

4. Bryggeriföreståndare i lättöls-
bryggeri, som fälles till ansvar enligt
denna paragraf, skall ock förpliktas
att gälda skatt enligt vad i 29 § sägs.

5. Bryggeriföreståndare i lättöls-
bryggeri, som fälles till ansvar enligt
denna paragraf, skall ock förpliktas
att gälda skatt enligt vad i 29 § sägs.

33 §.

33 §.

Fullgöres icke — — — — — med dagsböter.

Användes vid tillverkningen av öl
eller starköl råämne, vars användan-
de icke är tillåtet,

Användes vid tillverkningen av öl
eller starköl råämne, vars användan-
de icke är tillåtet,

(Nuvarande lydelse)

eller fullgöres icke ordentligen skyldigheten att föra den i 24 § 1 mom. föreskrivna journalen eller den bok, som avses i 24 § 2 mom.,

eller iakttagas icke föreskrifterna i 25 eller 27 § och är förseelsen ej straffbar enligt 32 §,

straffes bryggeriföreståndaren såsom i första stycket sägs; dock må straff för angivande av oriktig *sifferbeteckning* i stämpel eller å etikett eller annan oriktig uppgift å etikett icke ådömas, med mindre förseelsen varit uppsåtlig.

(Föreslagen lydelse)

eller fullgöres icke ordentligen skyldigheten att föra den i 24 § 1 mom. föreskrivna journalen eller den bok, som avses i 24 § 2 mom.,

eller iakttagas icke föreskrifterna i 25 eller 27 § och är förseelsen ej straffbar enligt 32 §,

straffes bryggeriföreståndaren såsom i första stycket sägs; dock må straff för angivande av oriktig *beteckning* i stämpel eller å etikett eller annan oriktig uppgift å etikett icke ådömas, med mindre förseelsen varit uppsåtlig.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden dessförinnan.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 22 december 1939
(nr 919) om skatt å läskedrycker

Härigenom förordnas, att 9 § förordningen den 22 december 1939 om skatt å läskedrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

9 §.

Läskedrycker må icke utlämnas från tillverkningsställe annorledes än på *flaskor av den storlek, som kontrollstyrelsen bestämmer, eller på andra slutna kärl och behållare, vilka* med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Läskedrycker må icke utlämnas från tillverkningsställe annorledes än på *slutna kärl, vilka av kontrollstyrelsen godkänts* eller ock med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1953 tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, såsom utredningsmän med uppdrag att verkställa utredning rörande verkningarna på restaurangnäringen av utskänkningens avveckling m. m. dåvarande överdirektören och chefen för kontrollstyrelsen, numera verkställande direktören i Nya systemaktiebolaget H. Älmeby, tillika ordförande, verkställande direktören i Aktiebolaget Stockholmssystemet, f. d. överdirektören S. G. Almgren, ordföranden i Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund A. Axelsson, ledamoten av riksdagens andra kammare, målarmästaren J. G. V. Engkvist, studierektorn hos Landsorganisationen T. O. Karlbom, ordföranden i Sveriges hotell- och restaurangförbund direktören, friherre O. J. C:son Rudbeck och verkställande direktören i Sveriges centrala restaurangaktiebolag A. V. Wadell. Sedan Almgren avlidit, uppdrog departementschefen genom beslut den 22 oktober 1954 åt dåvarande t. f. verkställande direktören i Aktiebolaget Stockholmssystemet, numera direktören i Nya systemaktiebolaget S. Hafström att i Almgrens ställe vara utredningsman. Departementschefen uppdrog vidare genom beslut den 29 februari 1956 åt byråchefen i kontrollstyrelsen A. D. H. Wistrand att såsom expert biträda utredningsmännen.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 januari 1956 erhöll utredningsmännen i uppdrag att jämväl verkställa utredning rörande utskänkningsskatten.

Utredningen har antagit benämningen *1953 års utskänkningsskattkommitté*.

Med skrivelse den 19 december 1956 har kommittén överlämnat betänkande rörande ekonomiska villkor för rusdrycksutskänkningen. Till kommitténs förslag har fogats två reservationer, dels en gemensam av herrar Axelsson, Rudbeck och Wadell, dels en av herr Wadell.

Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Prissättning, skatt och vinster på spritdrycker och vin, s. 15—94.

Servisavgiftsfrågan, s. 94—103.

Övriga frågor, s. 103—141.

Propositionen nr 143

I propositionen nr 143 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521);

- 2) förordning om ändring i ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 522);
- 3) förordning angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker; samt
- 4) lag angående ändring i lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Såsom ett led i olika åtgärder för att utbygga de vid 1954 års riksdag beslutade reformerna inom nykterhetspolitiken framlägges förslag till vissa ändringar i rusdryckslagstiftningen.

Förslagen innefattar i första hand en skärpt kontroll inom utminutereringen. Avstängningen av missbrukare skall sålunda effektiviseras. Därvid avskaffas den nuvarande anordningen att nykterhetsnämnd vid bötesansvar förbjuder missbrukaren att köpa hos systembolaget. I stället skall nämnden meddela bolaget att den beslutat föranstalta om åtgärder i syfte att rusdrycker inte skall av systembolaget utlämnas till missbrukaren. På grundval av dessa meddelanden upprättar bolagets distriktsförvaltningar lokala spärrlistor. Legitimation och kontroll mot spärrlistan skall ske stickprovsvis och därutöver i alla fall, då personalen misstänker att kunden är avstängd. Samma legitimationshandlingar skall kunna användas som på posten.

Dessa förslag ansluter sig nära till de bestämmelser som förordades i 1954 års proposition angående nykterhetspolitiken. Den viktigaste skillnaden består i att kontrollåtgärderna är mindre långtgående. Enligt nämnda proposition skulle en riksspärrlista upprättas och legitimation i princip avkrävas varje köpare.

Minimiåldern för den som av köpare anlitas såsom ombud i systembolagets butiker föreslås höjd från 18 till 21 år.

De föreslagna inskränkningarna i utminutereringen skall enligt propositionen kompletteras genom skärpta åtgärder mot langning. Det skall bli straffbart att utbjuda sprit och att såsom ombud skaffa sprit åt ungdomar, missbrukare och berusade. Olovligen inköpt sprit skall kunna tagas i beslag och förklaras förverkad.

I propositionen redovisas en pågående försöksverksamhet med inskränkingar i systembolagets butikstider och med slopad försäljning av de vanligare spritsorterna i 1/3-literbuteljer.

Den gångna tidens erfarenheter har visat, att de år 1954 beslutade åtgärderna i syfte att åstadkomma en övergång inom konsumtionen till svagare drycker varit otillräckliga och att de med sådana åtgärder förbundna riskerna varit mindre än som befarats. På grund härav föreslås ytterligare åtgärder i nämnda syfte.

Vid sidan av det nuvarande starkölet om högst 4,5 viktprocent föreslås sålunda ett lättare sådant öl om högst 3,6 viktprocent. Detta får lägre skatt och kommer att kosta ca 65 öre flaskan. Det nya ölet skall enligt förslaget få säljas i flertalet av de livsmedelsbutiker som får tillhandahålla vanligt öl.

I övrigt skall emellertid det nya ölet följa samma bestämmelser som det nuvarande starkölet. Det skall således inte få säljas från utkörarbilar och skall inte heller få serveras annat än på restauranger som äger rätt att utskänka starköl.

Vidare förordas, att systembolaget iakttar återhållsamhet, när det gäller att inrätta nya fullständiga utminuteringsbutiker. Däremot bör butiker för vin och starköl kunna drivas i något ökad utsträckning, bl. a. som en försöksverksamhet i begränsad skala på mindre orter. I samband härmed bör bolaget även pröva att tillhandahålla alkoholfria festdrycker.

Enligt propositionen skall starköl få serveras på samtliga vinrestauranger. Starkölsrättigheter skall även kunna ges åt välskötta ölrestauranger, som i fråga om allmän standard är jämförliga med det för vinrestauranger normala. Måltidstvänet för starköl skall avskaffas.

Slutligen förordas, att personalmatsalar med rätt till ölservering skall fritas från de s. k. förtäring- och förvaringsförbuden samt att begränsningarna i rusdrycksreklamen i huvudsak skall avvecklas.

De nyssnämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen

den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 5 §, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 3 mom., 14 och 15 §§, 17—20 §§, 29, 30 och 37 §§, 40 § 3 mom., 41 §, 46 § 2 mom., 47 § 2 mom., 52 § 1 mom., 54, 56, 62, 69 och 79 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81, 84, 87 och 89 §§ samt 90 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning skola införas två nya paragrafer, betecknade 13 a § och 41 a §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

5 §.

1 mom. Den som *erhållit tillstånd* att tillverka eller försälja rusdrycker må ej i samband med rörelsens bedrivande *avhända sig sådan dryck till annan annorledes än genom försäljning.*

(Föreslagen lydelse)

5 §.

1 mom. Den som *har rätt* att tillverka eller försälja rusdrycker må ej *genom gåva annat än i form av varuprov avhända sig sådan dryck i samband med rörelsens bedrivande.*

2 mom. Den som *bedriver agentverksamhet* för rusdrycker må ej *genom gåva annat än i form av varuprov avhända sig sådan dryck i samband med rörelsens bedrivande.*

(Nuvarande lydelse)

2 mom. I butik för handel med andra varor än rusdrycker och i de för sådan rörelse använda lägenheter, vid torghandel och auktioner, vid handel med lappbefolkningen samt eljest vid yrkesmässig handel med andra varor än rusdrycker är utdelning av sådana drycker även utan betalning förbjuden.

9 §.

3 mom. Inom riket tillverkat starköl, som ej utföres ur riket eller till svensk frihamn, må försäljas endast till partihandelsbolaget eller det i 13 § nämnda detaljhandelsbolaget.

10 §.

Detaljhandelsbolaget må till den som har rätt till utskänkning försälja rusdrycker i och för dennes rörelse.

12 §.

3 mom. Starköl som införes till riket må icke utlämnas från partihandelsbolaget, med mindre varan antingen då den inkommer hit är eller ock därefter av bolaget blivit stämplad och försedd med etikett. Beträffande flaska må stämplingen ske å kork, propp eller annan förslutning. Såväl stämpel som etikett skola innehålla uppgift om namnet å det bryggeri där tillverkningen skett samt sifferbeteckning (III) för varans klass.

(Föreslagen lydelse)

3 mom. Vid yrkesmässig detaljhandel med andra varor än rusdrycker är utdelning av sådan dryck även utan betalning förbjuden.

9 §.

3 mom. Inom riket tillverkat starköl, som ej utföres ur riket eller till svensk frihamn, må försäljas endast till partihandelsbolaget eller det i 13 § nämnda detaljhandelsbolaget. Starköl, som är hänförligt till grupp A, må dock av tillverkare säljas till den som enligt 13 a § äger rätt att bedriva avhämtningsförsäljning av denna vara, så ock till den som har rätt till utskänkning av starköl.

10 §.

Detaljhandelsbolaget må försälja rusdrycker till den som har rätt till utskänkning. Starköl, som är hänförligt till grupp A, må ock av bolaget säljas till den som enligt 13 a § äger rätt att bedriva avhämtningsförsäljning av denna vara.

12 §.

3 mom. Starköl som införes till riket må icke utlämnas från partihandelsbolaget, med mindre varan antingen då den inkommer hit är eller ock därefter av bolaget blivit stämplad och försedd med etikett. Beträffande flaska må stämplingen ske å kork, propp eller annan förslutning. Såväl stämpel som etikett skola innehålla uppgift om namnet å det bryggeri där tillverkningen skett samt beteckning (III A eller III B) för den klass och grupp, till vilken varan är hänförlig.

13 a §.

Utan hinder av stadgandet i 13 § må den, som enligt ölförsäljningsförordningens bestämmelser har tillstånd att bedriva avhämtningsförsäljning av öl, tillika idka avhämtnings-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

försäljning av starköl, hänförligt till grupp A. Därvid skola, i stället för stadgandena i denna förordning om utminuterings av rusdrycker, ölförsäljningsförordningens bestämmelser om avhämtningsförsäljning av öl gälla i tillämpliga delar.

Länsstyrelsen må dock, vid meddelande av tillstånd som avses i första stycket eller ock sedermera med motsvarande tillämpning av 49 § ölförsäljningsförordningen, förklara att tillståndet till avhämtningsförsäljning icke skall inbegripa försäljning av starköl.

14 §.

Detaljhandelsbolaget äger — — — och förläggning.
Utminuteringsställe må dock ej finnas annorstädes än i stad, köping eller municipalsamhälle med minst femtusen invånare.

Konungen eller, — — — — — därtill äro.

15 §.

När det finnes påkallat för att ordna försändning av rusdrycker till ort, där utminuteringsställe ej är beläget, äger detaljhandelsbolaget att å sådan ort inrätta särskilt utlämningsställe.

Köpare, som — — — gälta försändningskostnaden.
Vid försändning — — — — — till handa.

17 §.

Vid utminuterings må rusdrycker icke utlämnas till köpare på utminuteringsställe eller försändas till utlämningsställe eller till köpare, förrän betalning för varan erlagts.

14 §.

Utminuteringsställe där spritdrycker tillhandahållas må dock ej finnas annorstädes än i stad, köping eller municipalsamhälle med minst femtusen invånare.

15 §.

När det finnes påkallat för att ordna försändning av rusdrycker, äger detaljhandelsbolaget inrätta särskilt utlämningsställe.

17 §.

Vid utminuterings må rusdrycker icke utlämnas eller försändas till köpare, förrän betalning för varan erlagts.

Innan rusdrycker utlämnas eller försändas till köpare, skall denne på begäran styrka sin identitet och ålder medelst av myndighet utfärdad handling eller på annat sätt som finnes kunna godtagas. Samma skyldighet åvilar ombud för köpare i fråga om såväl honom själv som köparen. Ombud skall tillika på begäran styrka sin behörighet medelst skriftlig fullmakt, i vilken angivas de varor som skola köpas.

(Nuvarande lydelse)

18 §.

Rusdrycker må — — — — tjuget år.

Utminuteri-
ng må vägras den som,
enligt underrättelse som kommit ut-
minuteringsstället till handa, av nykter-
hetsnämnd förbjudits att inköpa
rusdrycker hos detaljhandelsbolaget.

(Föreslagen lydelse)

18 §.

Utminuteri-
ng må vägras den, be-
träffande vilken nykterhetsnämnd
meddelat beslut som avses i 14 § 2
mom. lagen om nykterhetsvård, så
ock den, som enligt underrättelse från
nykterhetsnämnd genom laga kraft-
ägande dom högst ett år dessförinnan
befunnits skyldig till olovlig försälj-
ning av rusdrycker. Det åligger de-
taljhandelsbolaget att för kommun
eller annat lämpligt område upprätta
och till utminuteringsställena inom
området utsända förteckning över
dem, som sålunda må vägras utmi-
nuteri-
ng, samt att minst en gång var-
je kvartal med vederbörande nykter-
hetsnämnd upptaga frågan om vilka
som böra upptagas på sådan förteck-
ning.

19 §.

Rusdrycker må ej utlämnas till den
som är synbarligen berörd av alkohol-
haltiga drycker eller annat berus-
ningsmedel. Utlämning av rusdrycker
må vägras när *särskild* anledning till
misstanke föreligger, att varan är av-
sedd att olovligen tillhandahållas nå-
gon.

Rusdrycker må ej inköpas genom
ombud som kan antagas ej hava fyllt
aderton år.

Föreligger beträffande — — — — rusdrycker vägras.

20 §.

Ej må någon genom särskild, för
ändamålet driven rörelse eller eljest
i större omfattning och mot ersätt-
ning tillhandagå annan med anskaf-
fande av rusdrycker.

Ej heller må någon, genom person-
lig hänvändelse eller genom ombud,
för egen eller annans vinning söka
förmå annan än återförsäljare av rus-
drycker att inköpa sådana drycker på
utminuteringsställe.

19 §.

Rusdrycker må ej utlämnas till den
som är synbarligen berörd av alko-
holhaltiga drycker eller annat berus-
ningsmedel. Utlämning och försänd-
ning av rusdrycker må vägras, när
anledning till misstanke föreligger,
att varan är avsedd att olovligen till-
handahållas någon.

Rusdrycker må ej inköpas genom
ombud som kan antagas ej hava fyllt
tjuget år.

20 §.

*Ej må någon såsom ombud eller på
därmed jämförligt sätt med anskaf-
fande av rusdrycker tillhandagå den
som kan antagas ej hava fyllt tjuget
år eller missbruka alkoholhaltiga
drycker eller vara berörd av sådana
drycker eller annat berusningsmedel.*

Ej heller må någon genom särskild,
för ändamålet driven rörelse eller el-
jest i större omfattning och mot er-
sättning tillhandagå annan med an-
skaffande av rusdrycker.

Det är vidare förbjudet att, genom
personlig hänvändelse eller genom
ombud, för egen eller annans vinning
söka förmå annan än återförsäljare
av rusdrycker att inköpa sådana dryc-
ker på utminuteringsställe.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

29 §.

Ansökan om tillstånd till årsutskänkning från oktrojperiodens början skall av detaljhandelsbolaget göras hos länsstyrelsen före utgången av mars månad det år perioden börjar.

Har enligt — — — — — perioden börjar.

Ansökan om — — — — — av fullmäktige.

Ansökan om — — — — — kommunens nykterhetsnämnd.

30 §.

I ansökan enligt 29 § skall angivas, var utskänkningen skall bedrivas samt huruvida densamma skall omfatta alla slag av rusdrycker eller vin och starköl eller endast *vin*. Ansökan må jämväl innehålla förslag till föreskrifter för utskänkningens bedrivande.

37 §.

Rätt till annan utskänkning än trafikutskänkning må avse alla slag av rusdrycker, *endast vin eller, om särskilda skäl därtill äro, vin och starköl.*

Tillstånd till trafikutskänkning må avse *enbart vin eller, om särskilda skäl därtill äro, vin och starköl.* För fartyg, som förmedlar regelbunden persontrafik till utländsk hamn, eller luftfartyg, som i linjefart befördrar passagerare till eller från utländsk flygplats, må dock tillståndet avse alla slag av rusdrycker.

40 §.

3 mom. I fråga om restaurang eller avdelning därav, som med hänsyn till beskaffenhet, varupris eller kundkrets är att anse som folkrestaurang, må rätt till utskänkning som omfattar alla slag av rusdrycker endast överlätas på ett för ändamålet bildat aktiebolag, som godkänts av Konungen (restaurangbolag). Närmare bestämmelser om detta bolag meddelas i 6 kap.

Rätt till utskänkning skall även *eljest* överlätas på restaurangbolaget, när så finnes påkallat till främjande av nykterhet eller ordning.

29 §.

Ansökan om tillstånd till årsutskänkning från oktrojperiodens början skall av detaljhandelsbolaget göras hos länsstyrelsen före utgången av april månad det år perioden börjar.

30 §.

I ansökan enligt 29 § skall angivas, var utskänkningen skall bedrivas samt huruvida densamma skall omfatta alla slag av rusdrycker eller vin och starköl eller endast *starköl*. Ansökan må jämväl innehålla förslag till föreskrifter för utskänkningens bedrivande.

37 §.

Rätt till annan utskänkning än trafikutskänkning må avse alla slag av rusdrycker, *vin och starköl eller, om särskilda skäl därtill äro, endast starköl.*

Tillstånd till trafikutskänkning må avse *vin och starköl*. För fartyg, som förmedlar regelbunden persontrafik till utländsk hamn, eller luftfartyg, som i linjefart befördrar passagerare till eller från utländsk flygplats, må dock tillståndet avse alla slag av rusdrycker.

40 §.

3 mom. Rätt till utskänkning skall överlätas på ett för ändamålet bildat aktiebolag, som godkänts av Konungen (restaurangbolag), när så av särskilda skäl finnes påkallat till främjande av nykterhet eller ordning. Närmare bestämmelser om detta bolag meddelas i 6 kap.

(Nuvarande lydelse)

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — — avtal upprättas.
 Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker. Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela bestämmelser rörande prissättning på utskänkta rusdrycker och vad därmed äger samband samt stadga sådana villkor, att innehavarens ekonomiska fördel, så långt ske kan, ej göres beroende av myckenheten utskänkta spritdrycker och starkare viner.

Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att hos detaljhandelsbolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning i restaurangvagn samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

(Föreslagen lydelse)

41 §.

Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker, utom starköl, hänförligt till grupp A. Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att, med nyss angivet undantag, hos bolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning i restaurangvagn samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela bestämmelser rörande prissättning på utskänkta spritdrycker och starköl, som är hänförligt till grupp B, så ock rörande vad därmed äger samband.

41 a §.

Priset på utskänkta spritdrycker skall motsvara utminuteringspriset för varan jämte därå belöpande utskänkningsskatt.

I samband med utskänkningsskattens erläggande äger utskänkningsinnehavaren av staten åtnjuta ersättning för kostnader i samband med utskänkningen. Härom meddelas särskilda bestämmelser av Konungen.

46 §.

2 mom. Spritdrycker och starköl må utskänkas endast i samband med måltid.

Föreskrifter angående — — — — första stycket.

Konungen må beträffande utskänkningstillstånden på viss ort eller inom visst område för rättighetsinnehavare som göra ansökan därom medgiva undantag från stadgandet i första stycket. I fråga om sådan ansökan skola bestämmelserna i 27 och 28 §§ äga motsvarande tillämpning. Medgivande må ej lämnas, om fullmäktige i kommunen förklarar att utskänk-

46 §.

2 mom. Spritdrycker må utskänkas endast i samband med måltid.

Konungen må beträffande viss ort eller visst område medgiva undantag från stadgandet i första stycket. Innan sådant beslut fattas, skola fullmäktige i därav berörda kommuner genom intendentens för utskänkningssaken försorg erhålla tillfälle att yttra sig i frågan. Medgivande må ej lämnas, om fullmäktige i kommunen förklarar att utskänkning av

(Nuvarande lydelse)

ning av spritdrycker och starköl utan samband med måltid icke bör äga rum i kommunen. Lämnas medgivande, utfärdar Konungen de särskilda föreskrifter i avseende å utskänkningsen som prövas erforderliga. Medgivandet må när som helst återkallas.

47 §.

2 mom. Utskänkning skall avslutas senast klockan 22, där ej tidigare tidpunkt föreskrivits enligt 38 eller 43 § eller ock medgivande till utsträckt tid lämnats i den ordning nedan i 3 eller 4 mom. sägs.

52 §.

1 mom. Vid föreställning, — — —

Vad nu sagts avser icke sång, konsert, uppläsning eller annan därmed jämförlig underhållning å restaurang.

54 §.

Å utskänkingsställe — — — —

Rusdrycker, som ej få utskänkas å utskänkingsställe, eller ersättningsmedel som nyss sagts må ej heller förvaras därstädes eller eljest så att gästerna äga tillgång till dem.

56 §.

För visst — — — — inskränkningar däri.

När så prövas nödigt under krig eller vid omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning råder, må Konungen eller, efter Konungens förordnande, länsstyrelsen förbjuda detaljhandel eller föreskriva inskränkningar däri.

62 §.

Länsstyrelses beslut i ärende angående tillstånd till annan årsutskänkning än trafikutskänkning skall kun-

(Föreslagen lydelse)

spritdrycker utan samband med måltid icke bör äga rum i kommunen. Lämnas medgivande, utfärdar Konungen de särskilda föreskrifter i avseende å utskänkningsen som prövas erforderliga. Medgivandet må när som helst återkallas.

47 §.

2 mom. Utskänkning skall avslutas senast klockan 22, där ej tidigare tidpunkt föreskrivits enligt 38 eller 43 § eller ock medgivande till utsträckt tid lämnats i den ordning nedan i 3 eller 4 mom. sägs, dock att utskänkning som avses i 33 § utan sådant medgivande må fortgå till klockan 1, där ej detaljhandelsbolaget finner skäligt föreskriva att utskänkningsen skall avslutas tidigare.

52 §.

— — — — äger rum.

Vad nu sagts avser icke sång, konsert, uppläsning, radio- eller televisionutsändning eller annan därmed jämförlig underhållning å restaurang.

54 §.

för rusdrycker.

Rusdrycker, som ej få utskänkas å utskänkingsställe, eller ersättningsmedel som nyss sagts må ej heller förvaras, därstädes eller eljest, på sådant sätt att det kan befaras att de förtäras av gästerna.

56 §.

När så prövas nödigt under krig eller vid omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning råder, så ock när det på grund av särskilda förhållanden anses erforderligt för ordningens upprätthållande, må Konungen eller, efter Konungens förordnande, länsstyrelsen förbjuda detaljhandel eller föreskriva inskränkningar däri.

62 §.

Då länsstyrelsen utfärdar bevis om tillstånd till annan årsutskänkning än trafikutskänkning, skall beslutet kun-

(Nuvarande lydelse)

göras i den eller de tidningar inom orten där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas. Tiden för anförande av besvär över sådant beslut skall räknas från dagen för första kungörandet, vilken dag skall angivas i kungörelsen.

69 §.

Bolaget vare skyldigt att vid avtal med leverantör verka för att reklam för rusdrycker och därmed jämförlig verksamhet icke bedrivs på sätt som finnes stå i strid med det i 7 § angivna syftet.

79 §.

De i 68, 70 och 73 §§ givna föreskrifterna skola äga motsvarande tillämpning å restaurangbolaget. Vad i 73 § stadgas skall även gälla restaurangbolagets dotterbolag.

Om behörighetsvillkor — — — — i 40 § 1 mom.

80 §.

1 mom. Den som säljer rusdrycker utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning med dagsböter. I ringa fall må från straff frias.

Är brottet grovt, vare straffet dagsböter, lägst trettio, eller fängelse i högst ett år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om försäljningen bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt eller skett till underårig eller till person, vilken av nykterhetsnämnd förbjudits att inköpa rusdrycker hos detaljhandelsbolaget.

4 mom. Straffas enligt 1 mom. någon som ej äger rätt till försäljning av rusdrycker, må länsnykterhetsnämnden för viss tid, högst ett år i sänder, förbjuda honom att inköpa rusdrycker hos detaljhandelsbolaget.

(Föreslagen lydelse)

göras i den eller de tidningar inom orten där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas. Tiden för anförande av besvär över sådant beslut skall räknas från dagen för första kungörandet, vilken dag skall angivas i kungörelsen.

69 §.

Bolaget är skyldigt att verka för att reklam för rusdrycker och därmed jämförlig verksamhet icke bedrivs på sätt som finnes uppenbarligen stå i strid med det i 7 § angivna syftet.

79 §.

De i 68 och 70 §§ givna föreskrifterna skola äga motsvarande tillämpning å restaurangbolaget. Vad i 73 § stadgas skall även gälla restaurangbolaget och dess dotterbolag, dock icke i fråga om avlöning, som utgår i förhållande till storleken av omsättningen av andra varor än rusdrycker.

80 §.

1 mom. Den som säljer rusdrycker utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall må från straff frias.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst ett år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om försäljningen bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt.

4 mom. Rusdrycker, som olovligen försålts, skola, jämte kärl och emballage, vara underkastade beslag och förbrutna.

(Nuvarande lydelse)

81 §.

1 mom. Köper någon rusdrycker hos detaljhandelsbolaget i strid mot förbud som avses i 80 § 4 mom., straffes med böter, högst trehundra kronor.

2 mom. Bryter någon mot föreskriften i 20 § första stycket, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

84 §.

Förbryter sig någon mot stadgandet i 5 § 2 mom. eller bryter någon som ej handhar försäljning enligt denna förordning mot 20 § andra stycket, straffes med dagsböter.

87 §.

Vad som med stöd av bestämmelserna i denna förordning inhämtats vid granskning av räkenskaper och verifikationer, så ock vad som eljest vid tillsyn å utskänkning inhämtats må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med bestämmelserna avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som — — — — —

89 §.

(Föreslagen lydelse)

81 §.

1 mom. Den som tillhandagår annan med anskaffande av rusdrycker i strid med föreskriften i 20 § första stycket, straffes såsom för olovlig försäljning enligt vad i 80 § stadgas.

Rusdrycker, med vilka förfarits på sätt i första stycket sägs, skola, jämte kärl och emballage, vara underkastade beslag och förbrutna.

2 mom. Bryter någon mot föreskriften i 20 § andra stycket, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

84 §.

Förbryter sig någon mot stadgandena i 5 § 2 eller 3 mom. eller bryter någon som ej handhar försäljning enligt denna förordning mot 20 § tredje stycket, straffes med dagsböter.

87 §.

Vad som med stöd av bestämmelserna i denna förordning inhämtats vid granskning av räkenskaper och verifikationer, så ock vad som eljest vid tillsyn å utskänkning inhämtats må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med bestämmelserna avsedda ändamålet. *Ej heller må någon, som handhar utminuter, för obehöriga yppa vad han i samband därmed inhämtat rörande enskilds personliga förhållanden.* Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

— av målsägande.

89 §.

1 mom. Försök till olovlig försäljning, så ock till gärning, som avses i 81 § 1 mom., straffes efter ty i 3 kap. 1 och 3 §§ strafflagen stadgas.

Straffas enligt första stycket någon som ej äger rätt till försäljning av rusdrycker, skall vad som stadgas i 80 § 3 mom. första stycket äga motsvarande tillämpning.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 *mom.* Hava flera medverkat till gärning, som i 80 § eller 81 § 2 *mom.* sägs, gäller vad i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen är stadgat. Den till vilken rusdrycker försåts eller eljest anskaffats vare dock ej förfallen till ansvar för annan medverkan än anstiftan.

2 *mom.* Husbonde ansvarar för brott som vid detaljhandel begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att brottet skett utan hans vetskap och vilja.

90 §.

1 *mom.* Rättighet att verkställa beslag tillkommer tulltjänsteman i fall som i 86 § sägs. I övrigt gäller angående beslag vad därom finnes *särskilt stadgat*.

2 *mom.* Hava flera medverkat till gärning, som i 80 § eller 81 § 1 *mom.* sägs eller vid försök till sådan gärning eller ock till brott som avses i 81 § 2 *mom.*, gäller vad i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen är stadgat. Den till vilken rusdrycker försåts eller eljest anskaffats vare dock ej förfallen till ansvar för annan medverkan än anstiftan.

3 *mom.* Husbonde ansvarar för brott som vid detaljhandel begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att brottet skett utan hans vetskap och vilja.

90 §.

1 *mom.* Rättighet att verkställa beslag tillkommer tulltjänsteman i fall som i 86 § sägs. I övrigt gäller angående beslag vad därom finnes *stadgat i rättegångsbalken, dock icke i fråga om den tid inom vilken åtal sist skall hava väckts.*

Denna förordning skall, såvitt angår 40, 41 och 41 a §§, träda i kraft den 1 oktober 1957 samt i övrigt den 1 juli 1957; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

Rätt till utskänkning, som den 1 juli 1957 avser enbart vin, skall där- efter avse vin och starköl.

Utän hinder av vad i 13 a § stadgas må länsstyrelsen före den 1 januari 1958 förklara, att tillstånd, som före den 1 juli 1957 meddelats att bedriva avhämtningsförsäljning av öl, icke skall inbegripa försäljning av starköl.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden före förordningens ikraftträdande.

Förslag
till
förordning om ändring i ölförsäljningsförordningen
den 26 maj 1954 (nr 522)

Härigenom förordnas, att 45 §, 50 § 1 mom., 51 och 55 §§ ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

45 §.

I lokal, där öl må utskänkas efter tillstånd *eller anmälan* enligt denna förordning, vare det förbjudet att förtära eller låta någon förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför. Ej heller må rusdrycker eller sådana ersättningsmedel förvaras i lokalen eller eljest på sådant sätt, att *gästerna äga tillgång till dem*.

Länsstyrelsen äger för personalfest i slutet sällskap medgiva undantag från bestämmelserna i första stycket i fråga om personalmatsal som i 25 § sägs. Vid ansökan härom skall fogas förklaring från institutionens eller företagets ledning eller vederbörande befälhavare att erinran icke göres mot ansökningen.

50 §.

1 mom. Avskrift av beslut, som länsstyrelse enligt denna förordning meddelat rörande annat än trafikutskänkning, skall tillställas länsnykterhetsnämnden, polismyndigheten och kommunens nykterhetsnämnd samt, såvitt angår kringföringsförsäljning, kontrollstyrelsen.

Har polismyndighet — — — nykterhetsnämnd underrättas.

51 §.

Länsstyrelses beslut i ärende angående tillstånd till försäljning av öl skall, där fråga ej är om trafikut-

(Föreslagen lydelse)

45 §.

I lokal, där öl må utskänkas efter tillstånd enligt denna förordning, är det förbjudet att förtära eller låta någon förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför. Ej heller må rusdrycker eller sådana ersättningsmedel förvaras, i lokalen eller eljest, på sådant sätt att *det kan befaras att de förtäras av gästerna*.

50 §.

1 mom. Avskrift av beslut, som länsstyrelse enligt denna förordning meddelat rörande annat än trafikutskänkning, skall tillställas länsnykterhetsnämnden *samt* polismyndigheten i den ort där försäljningsstället är beläget. Dessutom skall avskrift av sådant beslut tillställas kommunens nykterhetsnämnd, såvitt avser *avhämtningsförsäljning och annan utskänkning än trafikutskänkning*, samt kontrollstyrelsen, såvitt angår kringföringsförsäljning.

51 §.

Då länsstyrelsen utfärdar bevis om tillstånd att tills vidare bedriva avhämtningsförsäljning eller tillstånd

(Nuvarande lydelse)

skänkning eller om detaljhandel vid enstaka tillfälle eller under enstaka tidsperiod, kungöras i den eller de tidningar inom orten där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas. Tiden för anförande av besvär över sådant beslut skall räknas från dagen för första kungörandet, vilken dag skall angivas i kungörelsen.

55 §.

Låter utskänkningsinnehavare eller någon hos honom anställd rusdrycker eller ersättningsmedel därför förtäras eller förvaras i strid mot det i 45 § första stycket stadgade förbudet, straffes med dagsböter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden dessförinnan.

(Föreslagen lydelse)

till annan årsutskänkning än trafikutskänkning, skall beslutet kungöras i tidning inom orten där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas. Beslut att meddela tillstånd till kringföringsförsäljning skall kungöras i tidning där allmänna påbud för länet vanligen meddelas.

Tiden för anförande av besvär över beslut som i första stycket sägs skall räknas från dagen för första kungörandet, vilken dag skall angivas i kungörelsen.

55 §.

Låter utskänkningsinnehavare eller någon hos honom anställd rusdrycker eller ersättningsmedel därför förtäras eller förvaras i strid mot det i 45 § stadgade förbudet, straffes med dagsböter.

**Förslag
till**

förordning angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 25 februari 1955 om försäljning av alkoholfria drycker skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

I lokal eller å plats, där alkoholfria drycker utskänkas utan att rätt föreligger att utskänka rusdrycker eller öl, är det förbjudet att förtära eller låta någon förtära rusdrycker, ersättningsmedel därför eller öl. Ej heller må rusdrycker, ersättningsmedel därför eller öl förvaras i lokalen eller å platsen eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till dem.

Länsstyrelsen äger — — — — mot ansökningen.

(Föreslagen lydelse)

6 §.

I lokal eller å plats, där alkoholfria drycker utskänkas utan att rätt föreligger att utskänka rusdrycker eller öl, är det förbjudet att förtära eller låta någon förtära rusdrycker, ersättningsmedel därför eller öl. Ej heller må rusdrycker, ersättningsmedel därför eller öl förvaras, i lokalen eller å platsen eller eljest, på sådant sätt att det kan befaras att de förtäras av gästerna.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

Förslag
till
lag angående ändring i lagen den 27 juli 1954 (nr 579)
om nykterhetsvård

Härigenom förordnas, att 70 § lagen den 27 juli 1954 om nykterhetsvård skall upphöra att gälla samt att 14 och 59 §§ samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

14 §.

Framgår av nykterhetsnämnds undersökning, att den, varom fråga är, missbrukar alkoholhaltiga drycker, skall nämnden, där så prövas erforderligt och gagneligt, söka bibringa honom insikt om vådan av alkoholmissbruk samt vidtaga för hans rättelse lämpade *hjälpåtgärder* såsom att söka

- a) förmå honom — — — — — utsedd person;
- b) förhjälpa honom — — — — — eller vistelseort;
- c) *föranstalta, att alkoholhaltiga drycker ej utlämnas till honom, samt* förmå honom att ej besöka lokaler, där *sådana* utskänkas;
- d) förmå honom — — — — — lämplig organisation;
- e) förmå honom — — — — — lämplig vård.

Där det prövas vara till gagn för den, som befunnits missbruka alkoholhaltiga drycker, äger länsnykterhetsnämnd *för viss tid, högst ett år i sänder, förbjuda honom att inköpa rusdrycker hos* det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda detaljhandelsbolaget. Enahanda befogenhet tillkommer efter länsnykterhetsnämnds bemyndigande jämväl kommunal nykterhetsnämnd.

Närmare bestämmelser angående åtgärder enligt *första stycket* meddelas av Konungen.

(Föreslagen lydelse)

14 §.

1 mom. Framgår av nykterhetsnämnds undersökning, att den, varom fråga är, missbrukar alkoholhaltiga drycker, skall nämnden, där så prövas erforderligt och gagneligt, söka bibringa honom insikt om vådan av alkoholmissbruk samt vidtaga för hans rättelse lämpade *hjälpåtgärder* såsom att söka

- c) förmå honom att ej besöka lokaler, där *alkoholhaltiga drycker* utskänkas;

2 mom. Där det prövas vara till gagn för den, som befunnits missbruka alkoholhaltiga drycker, äger länsnykterhetsnämnd *föranstalta om åtgärder i syfte att alkoholhaltiga drycker ej skola utlämnas till honom från* det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda detaljhandelsbolaget *eller från andra försäljare av sådana drycker. Beslut härom skall avse viss tid, högst ett år i sänder, och gå i verkställighet utan hinder av att det ej äger laga kraft.* Enahanda befogenhet tillkommer efter länsnykterhetsnämnds bemyndigande jämväl kommunal nykterhetsnämnd.

3 mom. Närmare bestämmelser angående åtgärder enligt *1 och 2 mom.* meddelas av Konungen.

(Nuvarande lydelse)

59 §.

Beslut av nykterhetsnämnd må överklagas av den som beslutet rör, om beslutet innebär utdömande av vite, förordnande enligt 15 § om övervakning, meddelande av lydadsföreskrift, förverkande av anstånd med verkställighet eller *förbud* som avses i 14 § *andra stycket*. Över annat av nykterhetsnämnd enligt denna lag meddelat beslut må klagan ej föras.

Klagan föres — — — — — hos länsstyrelsen.

70 §.

Köper någon rusdrycker i strid mot förbud, som avses i 14 § andra stycket, straffes med böter, högst trehundra kronor.

(Föreslagen lydelse)

59 §.

Beslut av nykterhetsnämnd må överklagas av den som beslutet rör, om beslutet innebär utdömande av vite, förordnande enligt 15 § om övervakning, meddelande av lydadsföreskrift, förverkande av anstånd med verkställighet eller *åtgärd* som avses i 14 § 2 mom. Över annat av nykterhetsnämnd enligt denna lag meddelat beslut må klagan ej föras.

hos länsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1957.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1956 tillkallade chefen för finansdepartementet den 7 november samma år lagbyråchefen i finansdepartementet S. S. Walberg, ordförande, direktören i Nya systemaktiebolaget K. G. Erbacke samt numera byråchefen i kontrollstyrelsen A. O. Hillbo att såsom utredningsmän verkställa en översyn av rusdrycksförsäljningsförordningen.

Utredningen antog benämningen *1956 års rusdrycksförsäljningsutredning*.

Utredningsmännen har med skrivelse den 7 januari 1957 avgivit betänkande med förslag till ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen m. m. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Allmänna synpunkter, s. 19—29.

Skärpt utminuteringskontroll, s. 29—45.

Butikstider och 1/3-litrar, s. 45—53.

Starkölsfrågan m. m., s. 54—79.

Förtäring- och förvaringsförbuden, s. 80—83.

Alkoholreklamen, s. 84—90.

Åtgärder mot langning, s. 91—96.

Speciella frågor, s. 96—101.

Motionerna

Motionsyrkandena

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionerna väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 438 av herrar *Sveningsson* och *Ivar Johansson* samt II: 547 av herr *Braconier m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att restauratörernas ersättning för kostnader i samband med rusdrycksutskänkning skall utgå med 18 procent av det i propositionen nr 94 beräknade utskänkingspriset;

II) de likalydande motionerna I: 439 av herr *Sveningsson m. fl.* och II: 548 av herr *Braconier m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen ville besluta att den nuvarande utskänkningsskatten på spritdrycker skall helt avskaffas och att utskottet måtte utforma de författningsändringar som erfordras för beslutets genomförande»;

III) de likalydande motionerna I: 440 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 545 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen, med ändring av vad i proposition 94 föreslås, måtte besluta

1) att utskänkningsskatten å spritdrycker skall utgå med 50 procent å utminuteringspriset,

2) att ersättningen till restauratörerna bestämmes till 12 procent av utskänkingspriset, och

3) att det s. k. omsättningstaket skall utgöra 30 procent, med den maximering av ersättningens absoluta belopp, som förordats av utskänkingsvinstkommittén;

IV) de likalydande motionerna I: 441 av herr *Nord* och II: 544 av herr *Hamrin* i Jönköping, vari hemstälts,

1) att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående skatt å spritdrycker och vin, måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att spørsmålet om de ekonomiska villkoren vid överlåtelse av rätt att utskänka spritdrycker måtte göras till föremål för ny utredning; samt

2) att riksdagen för sin del måtte antaga följande

Förslag

till

förordning med vissa bestämmelser om förtäring och förvaring av rusdrycker m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Denna förordning avser sådan rörelse, i vilken livsmedel mot ersättning tillhandahålles till förtäring på stället.

Förordningen gäller dock icke i fall, som omförmäles i 24 § andra stycket ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 522).

2 §.

I lokal eller å plats, vilken användes för rörelse, som avses i denna förordning, må gäst ej förtära eller tillåtas förtära rusdrycker eller öl, som icke därstädes i laga ordning utskänkts till honom, samt ej heller ersättningsmedel för rusdrycker. Drycker av sådant slag, som ej får utskänkas i lokalen eller å platsen, ävensom ersättningsmedel för rusdrycker må ej förvaras där eller eljest så, att gästerna äga tillgång till dem.

Länsstyrelsen äger för personalfest i slutet sällskap medgiva undantag från bestämmelserna i första stycket i fråga om personalmatsal som i 25 § ölförsäljningsförordningen sägs. Vid ansökan härom skall fogas förklaring från institutionens eller företagets ledning eller vederbörande befälhavare att erinran icke göres mot ansökningen.

3 §.

Bryter den som handhar rörelse, som avses i denna förordning, eller någon hos honom anställd mot bestämmelserna i förordningen, straffes med dagsböter.

Husbonde ansvarar för brott mot denna förordning, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person liksom vore brottet begånget av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att brottet skett utan hans vetskap och vilja.

4 §.

Bryter gäst mot bestämmelserna i denna förordning, straffes med böter högst etthundra kronor.

5 §.

Där någon under tid då han är ställd under åtal för brott mot denna förordning fortsätter sitt brottsliga förfarande, skall såsom särskilt brott anses vad han före varje åtal förbrutit.

V) de likalydande motionerna I: 442 av herr *Ahlkvist m. fl.* och II: 549 av herr *Gezelius m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 94 måtte uttala, att den av Sveriges centrala restaurangaktiebolag gjorda framställningen om reglering av utskänkingsersättningen för spritdrycker och starkvin för försäljningsåren 1955/56 och 1956/57 i hudsak synes böra bifallas»;

VI) de likalydande motionerna I: 443 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 546 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte avslå det vid propositionen nr 94 fogade förslaget till förordning om ändring i förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;

VII) de likalydande motionerna I: 492 av herrar *Krügel* och *Grym* samt II: 626 av herrar *Petterson* i Degerfors och *Persson* i Appuna, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta att den i propositionen nr 143 föreslagna maltdrycken — vare sig dess alkoholhalt begränsas till 3,2 viktprocent eller ej — i försäljningshänseende skall behandlas som vanligt öl samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härav betingade författningsändringar»;

VIII) de likalydande motionerna I: 495 av herr *Englund m. fl.* och II: 631 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte avslå de i propositionen 143 föreslagna ändringarna i rusdrycks- och ölförsäljningsförordningarna i den mån desamma avser rätt till försäljning av ett 3,6-procentigt starköl»;

IX) de likalydande motionerna I: 496 av herr *Erik Svedberg m. fl.* och II: 635 av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 143 i så måtto att nuvarande formuleringen av rusdrycksförsäljningsförordningen § 69 bibehålles i oförändrat skick»;

X) de likalydande motionerna I: 497 av herr *Gustaf Andersson* och II: 630 av herr *Ståhl*, vari hemställdts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett nytt 3,6-procentigt starköl samt att den tillåtna alkoholhalten i malt-drycker klass II, måtte höjas till 3,2 viktprocent, utan ändring av nu gällande bestämmelser för utskänkning och utminuterung;

XI) de likalydande motionerna I: 498 av herr *Svärd* och II: 634 av fröken *Wallerius*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta att utskänkning av det nya ölet om högst 3,6 viktprocent får ske även på utskänkingsställen vilka innehar fria rättigheter för utskänkning av öl samt att vederbörande utskott måtte utarbета förslag till härför erforderliga författningsändringar»;

XII) de likalydande motionerna I: 499 av fru *Gärde Widemar m. fl.* samt II: 632 av herrar *Kristenson* i Göteborg och *Johansson* i Norrköping, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta att det i proposition nr 143 föreslagna nya starkölet skall i försäljningshänseende behandlas som vanligt öl och alkoholhalten för sådant öl bestämmas till högst 3,2 viktprocent samt att vederbörande utskott måtte utarbета förslag till härav betingade författningsändringar»;

XIII) motionen II: 550 av herrar *Nilsson* i Göteborg och *Kristenson* i Göteborg, vari hemställdts, »att riksdagen i samband med behandling av proposition nr 94 måtte besluta, att den nuvarande ensamrätten för de allmänna restaurangbolagen att driva s. k. folkrestaurang skall bibehållas även i fortsättningen»;

XIV) motionen II: 615 av herrar *Senander* och *Johansson* i Stockholm, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta, att till 37 § förordningen om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

'Den som har rätt att utskänka öl äger att utan särskilt tillstånd utskänka starköl, som är hänförligt till grupp A. I fråga om sådan utskänkning skola ölförsäljningsförordningens bestämmelser äga motsvarande tillämpning»;

XV) motionen II: 627 av herr *Hallén*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta att såväl lättölsbryggare som läskedrycksfabrikanter skall erhålla samma särställning i fråga om även denna ölförsäljning, som givits dem genom ölförsäljningsförordningen av den 26 maj 1954»; ävensom

XVI) motionen II: 633 av herrar *Nelander* och *Hamrin* i Jönköping, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta om sådana ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen, att dels utminuteri-
ng icke må äga rum på dag före sön- och helgdag, dels spritförsäljning i flaskor om 1/3 liter icke må förekomma».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit de vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 314 av fru *Svenson* och herr *Yngve Nilsson* samt II: 385 av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att tillverkning och försäljning av ciderdrycker med den alkoholhalt som finns föreskriven för maltdrycker må äga rum samt att vederbörande utskott måtte utarbeta de härför erforderliga författningsändringarna».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 492, I: 498, I: 499, II: 385, II: 544, II: 545, II: 546, II: 547, II: 548, II: 549, II: 550, II: 615, II: 627, II: 630, II: 631, II: 633 och II: 635.

Motiveringar för motionsyrkandena

Prissättning och utskänkningskatt på spritdrycker

I de likalydande *motionerna I: 439 och II: 548* framhålles att utskänkningskatten på spritdrycker under senare år huvudsakligen motiverats av nykterhetspolitiska skäl, men att det numera torde vara obestriddigt att denna skatt icke längre fyller någon nämnvärd uppgift ur nykterhetspolitisk synpunkt. Ett ytterligare skäl för utskänkningskattens slopande är att denna utgör en väsentlig anledning till att de s. k. fria festvåningarna, där utminuteringsspirit serveras under mer eller mindre lagliga former, kommit att spela en alltmer betydelsefull roll för spritkonsumtionen. Motionärerna erinrar i fortsättningen om att departementschefen visat sig villig att taga ett steg i riktning mot utskänkningskattens avskaffande men att han icke ansett sig kunna förorda ett fullständigt slopande under motivering att det utan utskänkningskatten knappast skulle bli möjligt att upprätthålla en önskvärd prisrelation till alkoholsvagare drycker. Enligt motionärerna är det emellertid uppenbart, att utskänkningskatten icke kan vara ett särskilt lämpligt medel för att uppnå detta syfte. Den önskvärda prisrelationen mellan starkare och svagare drycker bör åstadkommas genom regleringen av utminuteringspriserna. Restaurangpriserna bör överstiga utminuteringspriserna endast med det belopp, som motsvarar restauratörernas ersättning för utskänkningskostnaderna.

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 440 och II: 545* erinrar bl. a.

om de kostnader för staten som ett genomförande av propositionsförslaget skulle medföra och framhåller att dessa väsentligt överstiger det belopp som beräknats för utskänkningstvinstkommitténs förslag. Att i nuvarande läge sänka priset på den utskänkta spriten genom minskning av utskänningsskatten kan enligt motionärerna icke anses tillrådligt.

Även i de likalydande *motionerna I: 441 och II: 544* framhålls att anledning icke föreligger att sänka utskänningsskatten till en tredjedel av utminuteringspriset.

Folkrestaurangmonopolet

I *motionen II: 550* understryker motionärerna departementschefens uttalande att skillnaden mellan folkrestauranger och andra restauranger blivit allt mindre framträdande. De allmänna bolagen har sålunda under årens lopp gjort en betydande insats, som är värd allt erkännande. Enligt motionärerna torde det emellertid knappast svara mot verkligheten, om man förutsätter att folkrestaurangverksamheten icke längre är förenad med speciella problem. Verksamheten på folkrestaurangerna kan fortfarande vara mycket ömtålig ur nykterhetssynpunkt, i synnerhet vid veckosluten. Mot denna bakgrund talar vägande sociala skäl för att samhället icke bör avsäga sig den betryggande kontroll över denna verksamhet, som ensamrätten för det statliga restaurangbolaget skänker. I sammanhanget påpekas att folkrestaurangverksamheten knappast längre torde vara ekonomiskt särskilt lönande. Motionärerna betonar att det allmänna nykterhetstillståndet är oroande, och erinrar om att olika metoder för att skärpa kontrollen av försäljningen till missbrukare är under övervägande. Det synes motionärerna då icke vara rätta tidpunkten att på det ömtåligaste området inom utskänkningen göra den här ifrågasatta förändringen. Om det dock anses, att gällande bestämmelser bör ändras, bör ändringen inskränkas till att enskilda företag ges möjlighet att — när särskilda skäl föreligger — erhålla rätt att driva folkrestauranger. Sådant medgivande bör i huvudsak begränsas till platser, där de allmänna bolagen förklarat sig icke ha för avsikt att driva folkrestaurang.

Ersättningen för utskänkning av spritdrycker

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 438 och II: 547* framhåller inledningsvis att de icke finner skäl att ifrågasätta annat än att den sedan länge tillämpade grundsatsen att enskilt vinstintresse icke bör få göra sig gällande vid försäljning av rusdrycker fortfarande bör uppehållas. Det kan dock enligt motionärerna icke rimligen bestridas, att restaurangernas betydelse ur nykterhetssynpunkt avsevärt minskat, sedan utminuteringspriten den 1 oktober 1955 släpptes fri, och att den för närvarande verkligt brännande nykterhetspolitiska frågan gäller hur man skall kunna få kontroll över följderna av den fria utminuterings. Även om man upprätthåller principen att restauratören icke bör kunna göra sig någon vinst på spritutskänkningen, synes det motionärerna rimligt att restauratörens direkta

kostnader för densamma täckes. Det värde utskänkingsrättigheten som sådan tidigare må ha haft är enligt motionärerna efter 1955 års reform så osäkert, att det icke kan tillmätas någon betydelse i detta sammanhang. En särskild följd av att kostnaderna icke helt täckes blir, framhålles det, att förlusten i stället måste kompenseras genom prishöjning på mat, svagare alkoholdrycker och alkoholfria drycker vilket icke minst ur nykterhetssynpunkt är föga tilltalande. Att spritdryckersättningen icke sättes för lågt är också en förutsättning för att en i och för sig önskvärd sänkning av vinpriserna skall kunna genomföras. Med utgångspunkt från 1953 års utskänkingsvinstkommittés siffror och uttalanden i propositionen anses särkostnaderna kunna uppskattas till ca 18 procent av det utskänkingspris, som i propositionen föreslås gälla fr. o. m. den 1 oktober 1957. Restauratörernas ersättning bör enligt förevarande motioner utgå med detta belopp.

I de likalydande *motionerna I: 440 och II: 545* framhålles att det visserligen är vanskligt att enbart med ledning av skönsmässiga överväganden bedöma den ersättning för särkostnaderna, som skäligen bör medgivas restauratör, därest han icke bör erhålla någon större direkt eller indirekt vinst av spritutskänkningen. Med ledning av den erfarenhet motionärerna äger av de villkor under vilka annan restaurangrörelse, särskilt den helt alkoholfria, lever anser de emellertid att spritrestaurangerna kommer att vara väl tillgodosedda om ersättningen bestämmes enligt de av utskänkingsvinstkommittén angivna grunderna, d. v. s. till 12 procent av utskänkingspriset den 1 oktober 1956. Det erinras härvid att frånvaron av maximiprisreglering för viner innebär en särskild förmån i jämförelse med utskänkingsvinstkommitténs förslag.

Det understrykes i de likalydande *motionerna I: 441 och II: 544* att det är angeläget, att en undersökning om storleken av den indirekta vinsten av spritdrycksutskänkningen kommer till stånd innan en slutlig reglering av spritrestaurangernas ekonomiska villkor sker. Motionärerna hävdar, att en dylik undersökning ingalunda kan väntas möta oöverstigligen svårigheter, så länge man icke ställer krav på alltför snäva säkerhetsmarginaler. Sedan kunskap om storleken av den indirekta vinsten sålunda vunnits kräver den i propositionen uttalade grundsatsen om det privata vinstintressets avskaffande, framhålles det, att de ekonomiska villkoren avväges så att spörsmålet huruvida rätt till utskänkning av spritdrycker skall sökas eller icke framstår som likgiltigt eller i det närmaste likgiltigt. Endast vid en dylik avvägning ger samhället den restaurangrörelse, som icke tillerkänts rätt till utskänkning av spritdrycker, enkannerligen den alkoholfria restaurangrörelsen, likvärdiga konkurrensbetingelser.

Förtäring- och förvaringsförbuden

I de likalydande *motionerna I: 441 och II: 544* erinras om att utskänkingsvinstkommittén till sitt betänkande fogat ett förslag till förordning med vissa bestämmelser om förtäring och förvaring av rusdrycker m. m.,

som avsåg att undanröja den för Sverige säregna form av utskänkning utanför den lagliga utskänkningens ram, som under spritransoneringens tid vuxit upp. Gentemot uppfattningen att förslaget skulle försvåra eller omöjliggöra användningen av Folkets hus och bygdegårdar på landsbygden för privata fester med spritförtäring anföres att den av kommittén föreslagna lagstiftningen visserligen i någon mån skulle försvåra men ingalunda helt omöjliggöra en dylik användning av dessa lokaler. Den skulle endast kräva att utskänkningen ges den tillfälliga utskänkingsrättighetens kontrollerade form. Det ifrågasattes för övrigt, huruvida det icke kan betraktas som en ändamålsenlig nykterhetspolitisk handlingslinje att bryta tendensen till illegal spritutskänkning i Folkets hus och bygdegårdar i dess linda.

Frågan om retroaktiv ersättning åt de allmänna företagen

I de likalydande *motionerna I: 442 och II: 549* belyses med material från utskänkingsvinstkommitténs betänkande att de allmänna företagen drabbats av den hittillsvarande vinstnedskrivningen i avsevärt högre grad än de enskilda företagen. Motionärerna erinrar vidare om att en kraftig nedgång av restaurangernas omsättning och lönsamhet ägt rum efter ikraftträdandet av 1954 års rusdryckslagstiftning. Denna nedgång har framför allt träffat de enklare och billigare restauranger, som företrädesvis drives av de allmänna bolagen. De betungande villkoren för utskänkningens handhavande har därmed gjort sig starkare kännbara. Bolagens rörelser har tillsamman tagna under försäljningsåret 1955/56 varit förlustbringande, men genom rationaliseringar, driftomläggningar och kostnadsbesparingar har resultatet undan för undan förbättrats. Ekonomisk balans har emellertid icke på långt när vunnits, särskilt om hänsyn tages till behovet av tillräckliga avskrivningar och avsättningar, bl. a. till koncernens pensionsstiftelse. I *motionerna* uttalas slutligen att ett avslag på restaurangbolagets framställning kan komma att gå ut över dess personal, arbetare såväl som tjänstemän, då bolagets möjligheter att fullgöra sina pensions- och andra åtaganden däri-genom skulle försämrast.

Butikstider och 1/3-litrar

Yrkandena i *motionen II: 633* har avseende å dels frågan om systembolagets butikstider dels frågan om 1/3-litrarna. Beträffande den förstnämnda frågan framhålles att någon begränsning i butikernas öppethållande bör vidtagas redan nu med hänsyn till det starkt försämrade nykterhetstillståndet. Man kan — uttalar motionärerna — icke anse det självklart, att systembolagets butikstider skall ansluta sig till de tider, som gäller för den allmänna handeln. Karaktärsolikheten med avseende på de uppgifter, som det gäller att fylla i det ena fallet och i det andra, är uppenbar. I rusdrycksförsäljningsförordningen stadgas uttryckligen, att all försäljning av rus-

drycker skall så ordnas och handhas, att därav uppkommer så ringa skada som möjligt. De generösa medgivanden, som gäller för utminuterings-, söckendagar från kl. 9 till kl. 18, kan näppeligen anses stå i överensstämmelse med andemeningen i det nyssnämnda stadgandet. Hittills vunna erfarenheter torde tillräckligt ha gett vid handen, att en särskild accentuering av alkoholmissbruket äger rum vid veckosluten och i samband med helgerna. Det synes motionärerna som om detta vore ägnat understryka det angelägna i att ta under omprövning, om icke lördagar och dagar före helgdag borde generellt »torrläggas», dvs. systembutikerna hållas stängda sagda dagar. Alternativt borde den försöksverksamhet, som i övrigt pågår beträffande butikstiderna, utvidgas till att omfatta även en undersökning av den nykterhetspolitiskt betingade effekten av en författningsändring med den innebörden, att utminutering över huvud inte fick förekomma på dag före sön- och helgdag. Det saknas icke exempel från utlandet (Norge) på att en sådan begränsning av öppethållandet verkar gynnsamt på nykterhetstillståndet.

Beträffande spritförsäljning i 1/3-literflaskor hävdar motionärerna att denna icke borde få förekomma, eftersom detta för stora grupper innebär en starkt konsumtionsfrämjande faktor. Det kan också enligt motionärerna ifrågasättas, om icke en omprövning även av 1/2-literbuteljernas existensberättigande borde komma till stånd.

Starkölsfrågan

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 495 och II: 631* erinrar bl. a. om att vissa av 1944 års nykterhetskommitté gjorda undersökningar visat att de svagare alkoholdryckerna icke i nämnvärd omfattning förtäres i stället för utan tillsammans med spritdrycker. Starka och svaga alkoholdrycker är med andra ord icke med varandra tävlande utan varandra kompletterande varor. Motionärerna påpekar vidare att sänkningen av det vanliga ölets alkoholhalt till 2,8 viktprocent genom 1954 års beslut grundades dels på att den lägre nivån bedömdes som mer betryggande ur nykterhetssynpunkt, dels på att en mer restriktiv försäljningslagstiftning än den som numera genomförts ansågs nödvändig om alkoholgränsen sattes högre än 2,8 procent. Enligt motionärerna har erfarenheten efter den 1 oktober 1955 visat att det vanliga ölet kunnat säljas i relativt fria former utan de nackdelar som tidigare varit förknippade med det 3,2-procentiga ölet. Något missnöje från allmänhetens sida har icke heller visat sig med det 2,8-procentiga ölet. Enligt motionärernas mening bör denna framgång icke äventyras genom att de livsmedelsbutiker som nu tillhandahåller det 2,8-procentiga ölet, lika fritt får sälja ett 3,6-procentigt starköl. Ett dylikt starköl kan nämligen, framhålls det, ännu mindre än det 4,5-procentiga starkölet tävla med starkspriten. I stället kommer det att till en del undantränga det 2,8-procentiga ölet i dess nuvarande användning som måltidsdryck och dess-

utom genom sin lättillgänglighet särskilt å orter utan annan form av rusdrycksförsäljning och bland åldersgrupper, som ännu icke förvärvat vana att dricka spritdrycker, medverka till utbildandet av alkoholvanor. Åtgärden kommer sålunda att föranleda en breddning av dryckesvanorna, icke ett undanröjande av en del av den hittillsvarande spritförbrukningen till förmån för ett ökat bruk av starköl.

I de likalydande *motionerna I: 497 och II: 630* framhåller motionärerna att nya vägar — vid sidan av förbättrad nykterhetsvård, intensifierad upplysning och andra åtgärder av denna art — måste sökas för vår allmänna nykterhetspolitik så att den bättre än hittills förmår fylla uppgiften att leda konsumtionen över till lättare och alkoholsvaga drycker. Självfallet vore enligt motionärerna det ur nykterhetssynpunkt bästa, enklaste och mest effektiva om starkspriten kunde ersättas med alkoholfria eller alkoholsvaga drycker. En samlad erfarenhet från olika länder ger emellertid vid handen att denna väg icke är framkomlig. I stället får man söka att göra lättare alkoholdrycker så pass tilltalande och lättåtkomliga, att de med framgång kan upptaga tävlan med starkspriten. Den enda lätta och alkoholsvaga dryck som kan ha möjlighet att bli en ersättning för brännvinet är, framhålles det, ölet. Men om detta skall lyckas måste man enligt motionärerna saluföra en sådan kvalitet av ölet att det blir tillräckligt både välsmakande och lättillgängligt. Beträffande propositionsförslaget om införande av ett 3,6-procentigt starköl konstaterar motionärerna att de restriktioner som anses nödvändiga även för detta öl är ägnade att i hög grad motverka huvudsyftet med den nya drycken. Detta sammanhänger främst med att den ej kan få utskänkas på de s. k. ölkaféerna, varigenom dess förmåga att motverka brännvinsuperiet i hög grad minskas. Samtidigt måste man befara att ölkaféernas kunder i ej obetydlig utsträckning kommer att övergå till inköp i affärerna av det 3,6-procentiga starkölet. Man måste sålunda på grund av restriktionsapparaten befara, kanske rent av förutse, en utveckling rakt motsatt den önskade och åsyftade. Under sådana förhållanden ifrågasätter motionärerna om det inte vore möjligt att införa ett öl som förenade de väsentliga fördelarna med det 3,6-procentiga ölets utan att behöva medföra nya restriktioner, nytt krångel och förvirring med ett relativt högt pris. Enligt motionärernas mening skulle detta syfte uppnås genom en återgång till den tidigare tillåtna alkoholprocenten i öl klass II, från nuvarande 2,8 procent till 3,2 procent. Motionärerna erinrar i sammanhanget om vissa nyare undersökningar av professorn Leonard Goldberg, enligt vilka — till skillnad från de av 1944 års nykterhetskommitté redovisade undersökningarna — ett 3,2-procentigt öl med låg förjäsningsgrad och en stamvörtstyrka, resp. extrakthalt, som är hög i förhållande till alkoholhalten, ger en relativt låg blodalkoholhalt. Dessa undersökningar har sålunda klart visat att ett normalt tillverkat öl, vars alkoholhalt överstiger 2,8 procent, fortfarande har kvar de ur »effektsynpunkt» eller »påverkningsgrad» intressanta egenskaperna att ge en låg blodalkoholhalt och

ett minimum av alkoholverkan. Då Goldbergs senaste undersökningar sålunda raserat de grunder på vilka lagstiftarna 1954 byggde motståndet mot ett något starkare pilsnerdricka, saknas också anledning att nu fasthålla denna ståndpunkt, detta så mycket mer som konsekvenserna av 1954 års ställningstagande visat sig bli på många sätt nykterhetspolitiskt menliga. Genom en höjning av alkoholprocenten till 3,2 viktprocent, skulle man erhålla ett väsentligt mera tilltalande öl, som skulle bli i stånd att i många fall ersätta brännvinet. Då därigenom det 3,6-procentiga starkölet blev överflödigt skulle vidare uppnås stora förenklingar såväl bryggeritekniskt som i fråga om utminuterung och utskänkning.

I de likalydande *motionerna I: 499 och II: 632* uttalar motionärerna att de inte kan inse det berättigade i att uppehålla de föreslagna begränsningarna avseende utskänknigen av »mellanölet», samtidigt som man säljer det fritt i livsmedelsbutikerna. En sådan bestämmelse kan icke rimligen ha någon nykterhetspolitisk betydelse. Man bör komma ihåg att redan utskänknigen av vanligt öl omgärdas med särskilda bestämmelser om tillsyn och kontroll som ger goda möjligheter att övervaka utskänknigen. Motionärerna kan icke dela uppfattningen att tillkomsten av ett öl, som är 0,8 procent alkoholstarkare än vanlig pilsner, skulle göra utskänkingsförhållandena mera riskabla.

I de likalydande *motionerna I: 492 och II: 626* — vari yrkas att den nya maltdrycken, vare sig dess alkoholhalt begränsas till 3,2 procent eller ej, i försäljningshänseende skall behandlas som vanligt öl — uttalar motionärerna, att det synes meningslöst att behålla de i propositionen föreslagna begränsningarna vid utskänknigen av det nya ölet samtidigt som utminuterungen släpps fri och försäljningen får ske även i livsmedelsbutikerna. De s. k. ölkaféerna kan numera icke anses vara av den betydelse för nykterhetstillståndet att särskilda åtgärder mot dem är påkallade. De berörda reglerna synes snarast vara ägnade att motverka de syften som ligger till grund för propositionen. Ölets konkurrenskraft torde för övrigt bero av andra faktorer än alkoholhalten, i första hand malthalten. Det förefaller sålunda ur dessa synpunkter vara tillräckligt att medgiva en alkoholhalt av 3,2 procent. Från denna utgångspunkt bör också maltdrycksbestämmelserna kunna göras avsevärt enklare än vad som föreslagits.

Även i de likalydande *motionerna I: 498 och II: 634* hemställas att utskänkning av det nya ölet om 3,6 viktprocent får ske även på utskänkingsställen, som innehar fria rättigheter för utskänkning av öl. Motionärerna erinrar om att de näringsställen som har sådana rättigheter står under kontroll av länsnykterhetsnämnden, som har alla möjligheter att ingripa mot missbruk — både genom påpekanden under arbetets gång och genom att som ett sista remedium avstyrka förlängd oktroy. Då avsikten med den nya given måste vara att göra den alkoholsvagare drycken — det nya ölet — konkurrenskraftigt i förhållande till framför allt starkspriten, är det enligt

motionärerna synnerligen angeläget att denna nya dryck får utskänkas så, att den verkligen framstår som ett alternativ till sprit. Innehavarna av de fria rättigheterna har sitt särskilda klientel som inte alltid är lättskött. Det gäller särskilt att för detta klientel göra ölet konkurrenskraftigt.

Till stöd för yrkandet i *motionen II: 615* framhålles, att om man har för avsikt att främja övergången till alkoholsvaga drycker och därmed minska spritkonsumtionen, borde det lättare starkölet få fritt utskänkas även på ölkaféerna. Det förefaller motionärerna som om den förlegade föreställningen att arbetarna måste ägnas speciell uppmärksamhet, då det gäller alkoholkonsumtion, här tagit sig uttryck.

I *motionen II: 627* hemställes att såväl lättölsbryggare som läskedrycksfabrikanter skall erhålla samma särställning i fråga om försäljningen av det nya ölet som i fråga om försäljningen av det nuvarande ölet av klass II. I motionen erinras om att lättölsbryggarna och läskedrycksfabrikanternas rätt att i skälig omfattning sälja öl av klass II bl. a. grundats på att det ofta är ett önskemål hos dessa näringsidkares kunder att de skall kunna köpa både öl, lättöl och läskedrycker på samma gång och att distributionsapparaten redan finns för handen och det inte ansetts böra möta några befogade invändningar att den användes för ölförsäljning i viss omfattning. Om det nya ölet på 3,6 viktprocent införes bör försäljningsbestämmelserna för detta så till vida ändras att försäljningen kan ske efter samma grunder som i ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 om detaljhandel med öl sägs.

Alkoholreklamen.

I de likalydande *motionerna I: 496 och II: 635* ifrågasättes att börja med om icke de gällande bestämmelserna om alkoholreklamen kommit att luckras upp i tillämpningen, varigenom denna reklam erhållit friare tyglar än väntat. Trots detta har enligt motionärernas mening utan tvivel de fastställda reglerna för alkoholreklamen utövat en återhållande verkan både på reklamens utformning och på dess omfattning. När man velat tillägga alkoholreklamen vissa möjligheter att dirigera konsumtionen från starkare till svagare drycker har man — uttalar motionärerna i fortsättningen — förbisett vissa väsentliga fakta. I den mån en övervikt av vinreklam har förekommit i jämförelse med reklam för starkare drycker torde detta enligt motionärerna bero på att samlade reklamaktioner satts in för t. ex. franska, spanska och algeriska viner. Någon motsvarande samlad annonsering för olika typer av starksprit har däremot hittills icke förekommit. Om det verkligen skulle inträffa att vinreklamen finge den verkan att konsumtionen i viss mån flyttades över från starksprit till vin finns det anledning att förmoda att en motreklam för starksprit tämligen snart skulle sättas in. Motionärerna anser det vidare i och för sig vara synnerligen tvivelaktigt om en reklam för vin över huvud taget kan förmå någon att skära ned sin konsum-

tion av starksprit. Det förefaller långt troligare att resultatet blir att vinkonsumtionen läggs som ett komplement till förbrukningen av starksprit. Då man åberopar, att de flitigast reklamerade dryckerna icke orsakar något påtagligt missbruk förbiser man också helt tillvänjningens roll vid alkoholmissbrukets utveckling. När såväl 1956 års rusdrycksförsäljningsutredning som finansministern vidare hänvisar till de relativt måttfulla former vari alkoholreklamen bedrevs före den 1 september 1955 har vederbörande underlåtit att ta hänsyn till det faktum att ransoneringen, vilken dess effekt i övrigt än må ha varit, dock begränsade möjligheterna att genom reklam driva upp konsumtionen av starksprit. Då denna begränsning bortfallit har möjligheten öppnat sig att genom en skicklig och energiskt bedriven reklam komma spritdrycksförbrukningen och alkoholkonsumtionen över huvud taget att tränga fram på bekostnad av andra varugrupper. Om de ekonomiska intressena i alkoholhanteringen hittills underlåtit att i full utsträckning utnyttja dessa nya möjligheter torde det i icke ringa mån bero just på de reklambegränsningar som funnits. Med den föreslagna ändringen av lydelsen i § 69 av rusdrycksförsäljningsförordningen skulle samhället beröva sig varje effektiv möjlighet till ingripande.

Ciderfrågan

Motionärerna i de vid riksdagens början väckta likalydande *motionerna I: 314 och II: 385* erinrar om att yrkandena om rätt att tillverka och försälja ciderdrycker tidigare varit föremål för riksdagens behandling utan att vinna bifall. Enligt motionärernas mening skulle införandet av en ciderdryck verka nykterhetsbefrämjande. För fruktodlingen skulle rätten att få tillverka cider medföra avsevärda förbättringar. Genom cidertillverkningen skulle nämligen en stor del av frukten kunna tillvaratagas och en export av cider upparbetas.

Utskottets yttrande

Ekonomiska villkor för utskänkingen (propositionen nr 94)

Utskottet får till en början i likhet med departementschefen understryka att en bedömning av förslagen rörande de framtida ekonomiska villkoren för utskänkingen av rusdrycker främst måste ske från nykterhetspolitiska utgångspunkter. Härvidlag kan visserligen konstateras, att utskänkingens betydelse ur nykterhetssynpunkt i väsentlig mån minskat efter den 1 oktober 1955, icke minst genom att det ur nykterhetssynpunkt mera ömtåliga klientelet bland restauranggästerna numera till stor del bortfallit. Det oaktat är det, såsom departementschefen framhållit, otvivelaktigt, att en reglering av utskänkingens ekonomiska villkor alltfört måste vara ett väsentligt element i samhällets nykterhetspolitiska åtgärder. Detta synes erforderligt bl. a. med tanke på att restaurangernas betydelse på längre sikt torde

komma att öka till följd av stigande levnadsstandard. Dessutom måste beaktas att utskänkningsen, i den mån det visar sig möjligt att slopa måltids-tvånget, kan komma att kräva ökad uppmärksamhet. Propositionsförslagen har i enlighet härmed utformats med sikte på att skapa garantier för att restaurangernas utskänkning av rusdrycker inte blott under nuvarande förutsättningar utan även i framtiden skall ske på ett ur nykterhetssynpunkt godtagbart sätt. Det ändrade läge som inträtt efter motbokssystemets avskaffande gör det emellertid möjligt att koncentrera regleringsåtgärderna till de punkter, som är av mera väsentlig betydelse från nykterhetssynpunkt.

Det sagda innebär att utskottet i stort sett kan ansluta sig till den principiella uppfattning som kommit till uttryck i propositionen. De där framlagda förslagen innebär också, enligt vad utskottet kunnat finna, en lämplig avvägning mellan de olika ståndpunkter som framkommit vid utredningen och remissbehandlingen. Tilläggas kan, att om den nya ordningen kan leda till att en del av den okontrollerade konsumtionen av utminuterad sprit ersättes med en kontrollerad förtäring på restaurangerna, detta i dagens läge måste anses som en betydelsefull nykterhetspolitisk fördel. I likhet med departementschefen finner utskottet likaledes att en restaurangnäring, som arbetar under ekonomiskt tryck, inte kan utgöra någon nykterhetsfrämjande faktor, då man i så fall kan befara att nykterhetsintresset obehörigen undanskjutes.

De i propositionen framlagda förslagen rörande prissättning och utskänknings-skatt på spritdrycker innebär att utskänkningspriset för samtliga varor kommer att överstiga utminuteringspriset med en tredjedel. Det nuvarande utskänkningspriset skulle härigenom sänkas med i genomsnitt inte fullt 15 procent. Den nya prisnivån skulle i stort sett motsvara den som rådde före de i november 1956 genomförda skattehöjningarna. I propositionen erinras om att de nuvarande prisbestämmelserna har provisorisk karaktär. Utskänkningspriserna blev vid nämnda tidpunkt i avbidan på ett avgörande i de nu aktuella frågorna höjda lika mycket som utminuteringspriserna, oaktat en höjning inte framstod som motiverad med hänsyn till konsumtionsutvecklingen. I den mån sänkta utskänkningspriser kan leda till ökad spritförsäljning på restaurangerna, finns det — framhåller departementschefen — grund att antaga att en sådan ökning i huvudsak skulle motsvaras av en minskning av utminutereringen. Förslaget innebär emellertid att den nuvarande utskänknings-skatten delvis bibehålles. Syftet härmed är att upprätthålla en sådan prisrelation till de svagare dryckerna att en övergång till dessa främjas.

I motioner har framförts yrkanden såväl om avslag på den i propositionen förordade sänkningen av utskänknings-skatten som om ytterligare sänkning av denna. I de inbördes likalydande motionerna I: 440 och II: 545 samt I: 441 och II: 544 framhålls att det i nuvarande nykterhetspolitiska läge inte kan vara tillrådligt att sänka utskänknings-skatten. Å andra sidan förordas i motionerna I: 439 och II: 548 en ytterligare sänkning av denna skatt. Prisskillnaden mellan utskänkta och utminuterade spritdrycker bör enligt

vad som anföres i sistnämnda motioner begränsas till vad som motsvarar restauratörernas ersättning för de med utskänkningsföremålen förenade kostnaderna.

Enligt utskottets mening är det uppenbart, att den allvarliga ökningen av alkoholmissbruket som inträtt efter motbokens avskaffande i allt väsentligt är att föra tillbaka på utminuterade spritdrycker. Genom den fria tillgången på sprit i utminuteringsverksamheten har utskänknings beskattningen i det närmaste förlorat sin betydelse som spärr mot en inte önskvärd spritkonsumtion på restaurangerna. Utskänknings beskattningen har också — även om betydelsen härav inte får överdrivas — den nackdelen att den missgynnar den reguljära restaurangnäringen i förhållande till de s. k. festvåningarna, där nu okontrollerad spritförtäring äger rum. För ett bibehållande till någon del av utskänknings beskattningen talar å andra sidan intresset av att upprätthålla en lämplig prisrelation till de svagare dryckerna. Från denna synpunkt synes emellertid den i propositionen föreslagna utskänknings beskattningen vara tillfyllest.

Den av propositionsförslaget föranledda intäktsminskningen för statsverket — ca 23 miljoner kronor — är i och för sig betydande. Den bör emellertid, såsom departementschefen påpekat, ses i relation till den summa på 1 300 miljoner kronor vartill hela intäkten av spritskatterna beräknats i årets riksstatsförslag.

Med det anförda får utskottet avstyrka de nämnda motionerna samt tillstyrka bifall till propositionen i förevarande del.

I fråga om v i n e r n a innebär propositionen, att utskänknings beskattningen på starka viner slopas. Vidare föreslås att nu gällande bestämmelser om vinstandelar och indragen utskänkningsvinst skall upphöra att gälla. Restauratörerna skall åtminstone tills vidare själva äga bestämma priserna på utskänkta viner.

Mot departementschefens ståndpunktstagande i dessa frågor har utskottet i och för sig intet att erinra. Utskottet vill emellertid starkt understryka, att ett bibehållande av den fria prissättningen måste betraktas som en försöksanordning. Det måste sålunda ankomma på restauratörerna själva att genomföra en sådan prispolitik i fråga om vinerna att en övergång till dessa från spritdryckerna främjas på ett verksamt sätt. Därest tillfredsställande resultat inte uppnås på denna väg, bör frågan om införande av en maximeringsreglering för viner upptagas till förnyad prövning.

Mot propositionsförslaget att slopa den nuvarande ensamrätten för de allmänna företagen att bedriva spritutskänkning på f o l k r e s t a u r a n g e r har i motionen II: 550 invänts, att folkrestaurangdriften fortfarande kan vara mycket ömtålig ur nykterhetssynpunkt och att den gällande ordningen därför åtminstone i stort sett bör bibehållas. I anledning härav får utskottet framhålla, att enligt propositionen utskänknings beskattningen alltjämt skall förbehållas de allmänna företagen när särskilda skäl med hänsyn till nykterhet eller ordning så påkallar. Enligt utskottets mening bör härigenom de i motionen anförda synpunkterna kunna tillgodoses i tillbörlig omfattning. Å andra sidan synes det nuvarande folkrestaurangmonopolet inte längre

böra upprätthållas. Utskottet får därför med avstyrkande av motionen biträda vad departementschefen föreslagit härutinnan.

I fråga om *utskänkning*svinsten på spritdrycker föreslås i propositionen att den nuvarande vinstnedskrivningen ersättes med ett nytt system, som innebär att restauratörerna inte äger uppbära någon vinst på spritdryckerna men å andra sidan skall få viss ersättning för de med utskänkningen förenade direkta omkostnaderna. Denna ersättning föreslås för flertalet utskänkingsrättigheter utgå med 15 procent av det utskänkingspris, som enligt propositionsförslaget skall gälla från och med den 1 oktober 1957. Ersättningsbeloppet skall dock begränsas så, att ersättning inte utgår för den del av spritförsäljningen som överstiger 35 procent av den sammanlagda omsättningen av spritdrycker, mat, alkoholfria drycker och öl. Den sistnämnda regeln är avsedd att ge restauratörerna ett intresse av att upprätthålla en godtagbar relation mellan omsättningen av sprit och övriga varuslag. Beträffande vissa särskilda utskänkingsrättigheter — trafikutskänkning och tillfällig utskänkning enligt 33 § rusdrycksförsäljningsförordningen — föreslås att kostnadsersättning skall lämnas med 10 procent av utskänkingspriset. Någon ersättningsgräns har ej ifrågasatts i nu nämnda fall.

Vid ersättningsens fastställande har departementschefen utgått från att utskänkingsrättigheten som sådan visserligen allttjämt medför vissa indirekta ekonomiska fördelar för restauratören. Det konstateras emellertid att dessa fördelar — det s. k. monopolvärdet — i hög grad reducerats efter den 1 oktober 1955. Den föreslagna ersättningsens storlek har i övrigt avvägs så, att den — även med hänsyn till de intäkter i form av s. k. övermål som kommer restauratörerna till godo — inte obetydligt understiger de genomsnittliga särkostnaderna för utskänkningen.

I motioner har framförts yrkanden såväl om sänkning som om höjning av den föreslagna ersättningen. I de likalydande motionerna I: 440 och II: 545 föreslås sålunda, i viss anslutning till det av utskänkingsvinstkommittén framlagda förslaget, att ersättningen skall bestämmas till 12 procent av utskänkingsvärdet och att ersättningsgränsen skall sättas vid 30 procent. I de likalydande motionerna I: 438 och II: 547 hemställs å andra sidan, att ersättningen höjes till 18 procent av utskänkingsvärdet. Slutligen har i de likalydande motionerna I: 441 och II: 544 yrkats, att frågan om de ekonomiska villkoren för spritdrycksutskänkningen göres till föremål för förnyad utredning, varvid särskilt utskänkingsrättighetens ekonomiska värde ansetts böra närmare fastställas.

Utskottet vill för sin del, i likhet med departementschefen, understryka, att någon vinst på spritutskänkningen inte bör få förekomma. Det kan enligt utskottets mening inte anses förenligt med de nykterhetspolitiska målsättningarna att enskilda personer eller företag skall ha ett ekonomiskt intresse av en ökad spritförsäljning. Vad som kan komma i fråga är sålunda endast, att restauratörerna erhåller ersättning för en större eller mindre del av de med utskänkningen förenade kostnaderna. För fastställande av

ersättningsbeloppen synes de i propositionen redovisade kostnadsundersökningarna innebära en godtagbar grund. I fråga om det i motionerna I: 441 och II: 544 framförda yrkandet om förnyad utredning rörande utskänkingsrättigheternas ekonomiska värde delar utskottet sålunda departementschefens uppfattning, att en sådan undersökning inte är erforderlig. Redan det föreliggande materialet ger med tillräcklig tydlighet vid handen att det s. k. monopolvärdet numera är relativt obetydligt. Utskottet vill även framhålla, att det skulle vara förenat med avsevärda svårigheter att genomföra de i motionerna förordade undersökningarna. Härvidlag kan erinras om sådana faktorer som restaurangnäringens skiftande struktur, ofullständigheter i bokföringen, kombination av hotell- och restaurangrörelse, goodwillfrågan m. m.

Enligt utskottets mening synes den i propositionen föreslagna ersättningen utgöra en lämplig avvägning mellan de nykterhetspolitiska kraven och önskvärdheten av en tillfredsställande ekonomisk gottgörelse åt restauratörerna. Gentemot det i motionerna I: 440 och II: 545 framställda yrkandet om sänkning av ersättningen får utskottet erinra om att skillnaden mellan propositionsförslaget och utskänkingsvinstkommitténs förslag väsentligen består i att departementschefen, i motsats till kommittén, ansett skäligt att inräkna kostnader för hovmästare i särkostnaderna för utskänkningen. Utskottet kan ansluta sig till departementschefens uppfattning härvidlag. Att kostnaderna för hovmästare medräknas synes befogat bl. a. med hänsyn till den betydelsefulla roll för kontrollen över utskänkningen som hovmästarna spelar. Vad åter angår förslaget om höjning av ersättningen vill utskottet påpeka, att den av motionärerna föreslagna ersättningen visserligen i och för sig inte skulle innebära full täckning för särkostnaderna. Om emellertid hänsyn också togs till restaurangföretagens inkomster genom övermål — vilket enligt utskottets mening uppenbarligen bör ske — skulle ett genomförande av motionsförslaget innebära, att spritdrycksinkomsterna för en väsentlig del av restaurangföretagen skulle komma att överstiga kostnaderna. En sådan ordning kan utskottet inte förorda.

Vad slutligen beträffar frågan om ersättningsgränsen finner utskottet den i propositionen förordade nivån utgöra en tillräcklig garanti för att spritdrycksförsäljningen hålles inom sådana gränser som kan anses godtagbara ur nykterhetssynpunkt. Utskottet avstyrker sålunda motionsyrkandet om sänkning av ersättningsgränsen till 30 procent.

Såsom framgår av det anförda ansluter sig utskottet till departementschefens förslag rörande nivån för utskänkingsersättningen samt den särskilda ersättningsgränsen och avstyrker de i dessa frågor väckta motionerna.

Serviceavgiften har sedan länge betraktats som ett ur nykterhetspolitisk synpunkt allvarligt problem med hänsyn till att serveringspersonalen genom denna speciella avlöningsform fått ett särskilt ekonomiskt intresse i rusdrycksutskänkningen. Problemets omfattning belyses av det förhållandet att serveringspersonalens inkomster av spritdrycksutskänkning-

en under senare år varit större än restauratörernas. Efter initiativ från utskänkningsvinstkommittén har nu arbetsmarknadsparterna överenskommit att servisavgift på 10 procent skall uppföras på notan och att garantilöneperioden skall minskas från två månader till en. Då den sålunda träffade överenskommelsen, som numera trätt i kraft, enligt utskottets mening innebär en vinning ur nykterhetspolitisk synpunkt — även om en mer definitiv lösning av frågan härigenom inte kan anses ha uppnåtts — finner sig utskottet inte böra för närvarande ifrågasätta ytterligare åtgärder från statsmakternas sida. Utskottet ansluter sig sålunda till propositionens ståndpunkt i förevarande fråga.

I vad avser det nu förekommande exportölet med en alkoholhalt om 4,5 viktprocent föreslås i propositionen fortsatt reglering av utskänkingspriset i huvudsaklig anslutning till gällande ordning. Mot detta förslag föreligger från utskottets sida inte anledning till erinran. Såsom av det följande framgår biträder utskottet det i propositionen nr 143 framlagda förslaget om införande av ett »mellanöl» med en alkoholhalt av högst 3,6 viktprocent. Beträffande utskänkningen av detta öl har i propositionsförslaget inte förordats någon särskild maximiprisreglering. I likhet med departementschefen finner utskottet inte anledning nu föreligga att meddela maximiprisbestämmelser även för mellanölet då prisregleringen på den alkoholstarkare varan torde verka som tillräcklig regulator också för mellanölet. Utskottet biträder sålunda det förslag som framlagts i propositionen rörande regleringen av utskänkningen av starköl.

Beträffande förtäringsoch förvaringsförbuden framlade utskänkningsvinstkommittén vissa förslag till ändring av de gällande bestämmelserna, som innebar att förbuden skulle utsträckas till att gälla vid all servering av livsmedel mot betalning. Dessa förslag har avvisats i propositionen nr 94. Utskänkningsvinstkommitténs förslag har emellertid återupptagits i motionerna I: 441 och II: 544. Utskottet vill för sin del erinra om att frågan om de berörda förbudens omfattning varit föremål för ingående prövning från riksdagens sida så sent som i samband med 1954 års stora nykterhetspolitiska reformer. De nu framlagda förslagen synes enligt utskottets mening inte innebära någon mer tillfredsställande lösning än den som då genomfördes. Det kan sålunda inte anses rimligt att kräva att rätt till tillfällig utskänkning skall föreligga i samtliga fall då privata fester äger rum på offentliga lokaler och själva måltiden serveras på särskild beställning. De svårigheter att i praktiken upprätthålla förbuden, som sammanhänger med de relativt små kontrollmöjligheterna och allmänhetens bristande förståelse för bestämmelsernas tillämpning, skulle också starkt öka om förslagen genomföres. Utskottet, som i det följande återkommer till vissa andra spörsmål rörande förtäringsoch förvaringsförbuden, avstyrker sålunda bifall till nu berörda motionsyrkanden.

Utskottet har slutligen att ta ställning till de yrkanden som framförts i motionerna I: 442 och II: 549, enligt vilka de allmänna restaurangbolagen retroaktivt borde erhålla i huvudsak samma kostnads-

ersättning som de enskilda företagen för tiden den 1 oktober 1952—den 1 oktober 1957. I likhet med motionärerna kan utskottet visserligen konstatera, att de hittillsvarande ersättningsgrunderna för de allmänna företagen varit oförmånliga i jämförelse med vad som har gällt för de enskilda företagen. Likaså är det uppenbart att de allmänna restaurangerna varit de som främst drabbats av omsättningsminskningen efter den 1 oktober 1955. Utskottet får emellertid erinra om att olikheten i de hittillsvarande ekonomiska villkoren varit föremål för statsmakternas prövning i samband med ändringar i utskänkingsregleringen såväl 1955 som 1956. Härvid har vissa jämkningar till förmån för de allmänna företagen vidtagits. Även de nu föreliggande förslagen innebär vissa särskilda förmåner för de allmänna företagen. I övrigt finner utskottet, i likhet med departementschefen, att de särskilda problem som föreligger för de allmänna företagens vidkommande bör lösas genom att dessa företag får rimliga ekonomiska villkor i framtiden. De tidigare behandlade förslagen torde vara ägnade att ge ett sådant resultat.

Slutligen bör nämnas, att utskottet uppmärksammat en särskild fråga, nämligen angående åsättning av priser för sprit som serveras glasvis. Utskottet biträder departementschefens ståndpunkt att denna fråga bör överlämnas till kontrollstyrelsen. Därvid bör emellertid framhållas att kontrollstyrelsen, inom ramen för den i propositionen förutsatta avrundningsvinsten, bör såvitt möjligt försöka tillse att priset — i förhållande till den serverade mängden sprit — inte blir lägre för en större kvantitet än för en mindre.

Mot vad i övrigt anförts och föreslagits i propositionen nr 94 — här bortses från frågan om mellanölet, till vilken fråga utskottet återkommer i det följande — föreligger från utskottets sida ingen erinran.

Översyn av rusdryckslagstiftningen (propositionen nr 143)

De nyss behandlade förslagen rörande restaurangnäringens ekonomiska villkor avser ett område, som fick lämnas åsido vid 1954 års reformbeslut, och de kan därför sägas utgöra en komplettering av det reformarbete som då genomfördes.

Den nu föreliggande propositionen ingår däremot som ett led i strävanden att med ledning av vunna erfarenheter bygga vidare på den år 1954 lagda grunden. Dessa strävanden, som i lika mån berör samhällets positiva nykterhetsfrämjande åtgärder och rusdryckshanteringen, har i olika etapper föranlett förslag till riksdagen under hösten 1956 och innevarande vår. Såvitt angår rusdrycksförsäljningen har de föreslagna åtgärderna till gemensamt syfte att tränga tillbaka spritdryckerna och främja en övergång inom konsumtionen till svagare drycker. För att omedelbart motverka spritkonsumtionen beslöts i höstas en betydande höjning av spritskatterna. Priset för det vanliga brännvinet kom härigenom att stiga med inemot 30 procent. I samma riktning verkar de nu föreslagna effektiviserade reglerna om avstängning och om straff för illegal hantering. Intresset av att främja en

övergång till svagare drycker tillgodosågs i höstas på det sättet att dessa drycker inte medtogs vid skattehöjningen. Härtill ansluter sig nu förslag, som är avsedda att göra de svagare dryckerna, främst maltdryckerna, mera lättillgängliga.

Vid behandlingen av spritskatterna gav 1956 års bevillningsutskott uttryck för den uppfattningen att en översyn av rusdryckslagstiftningen snarast borde ske i enlighet med de då publicerade direktiven för 1956 års rusdrycksförsäljningsutredning. Behovet av en sådan översyn framträder i dagens läge med oförminskad styrka. Den nykterhetspolitiska situationen är, trots den avsevärda nedgång av spritkonsumtionen som inträtt efter skattehöjningen, alltjämt allvarlig. Ett uttryck härför är siffrorna för fyl-lerianhållna i städerna under årets tre första månader — 6 983 i januari, 6 580 i februari och 7 836 i mars — vilka ligger på ungefär samma nivå som motsvarande månader under fjolåret. Enligt utskottets mening bör man därför icke dröja med att vidta rimliga åtgärder som kan vara ägnade att tränga tillbaka spritkonsumtionen och missbruket.

Utskottet kan också ansluta sig till den allmänna inriktningen av de nu föreslagna reformerna. Den kombination av åtstramande åtgärder beträffande spriten och lättnader för de svagare dryckerna, som är avsedd att bli ett resultat av höstens beslut om alkoholskatterna och de nu föreslagna lagändringarna, innebär enligt utskottets mening den väg som bör beträdas. Endast om reformerna på detta sätt allsidigt anpassas till de vunna erfarenheterna kan lagstiftningen, såsom departementschefen konstaterat, på rätt sätt fylla sin uppgift att utgöra ett stöd för de positiva nykterhetsfrämjande åtgärderna.

Utskottet tar till en början upp till bedömning de föreslagna reglerna om skärpt utminuteringskontroll. Såsom departementschefen understrukit kan dessa regler knappast i nämnvärd mån påverka nykterhetstillståndet i stort. De bör emellertid, i förening med skärpta straffbestämmelser mot langning, kunna leda till att åtkomsten av spritdrycker försvåras för missbrukarna. Betydelsen härav får inte underskattas. Att en reform genomföres på detta område synes vara ett ofrånkomligt krav. Remissbehandlingen av utredningens förslag visar också en nära nog fullständig enighet på denna punkt.

De föreslagna avstängningsreglerna bygger i allt väsentligt på 1954 års proposition. Modifikationer har dock gjorts i anledning av den kritik som då anfördes från särskilda utskottets sida. Det nu framlagda förslaget — innebärande att spärllistor upprättas lokalt och att legitimation avkräves kunderna stickprovsvis — synes innebära en lämplig avvägning mellan intresset att göra avstängningarna effektiva och att icke med onödiga formaliteter belasta den lojala allmänhetens inköp. Härvid räknar utskottet med att Nya systemaktiebolaget utformar kontrollanordningarna i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen angivit. Utskottet är medvetet om att det föreslagna avstängningsförfarandet måste medföra vissa

kostnadsökningar inom Nya systemaktiebolaget, främst i form av ökad personal. Denna konsekvens synes emellertid böra tagas.

Förslaget att höja ombudsåldern från 18 till 21 år hälsar utskottet med tillfredsställelse.

Av här anförda skäl tillstyrker utskottet de föreslagna bestämmelserna om skärpt utminuteringskontroll.

Även förslaget om skärpta straffbestämmelser mot *langning* har, enligt vad remissbehandlingen utvisar, vunnit allmänt gillande. Utskottet biträder vad departementschefen förordat i denna del.

Beträffande systembolagets butikstider och tillhandahållande av sprit i 1/3-literflaskor har departementschefen ansett, att man bör avvakta resultaten av den pågående försöksverksamheten, innan generella åtgärder på dessa områden vidtas. I motionen II: 633 förordas däremot, att man redan nu beslutar sådana åtgärder, innebärande att systembutikerna allmänt hålles stängda på dag före sön- och helgdag och att försäljningen av 1/3-literflaskorna upphör. Utskottet kan i dessa frågor ansluta sig till departementschefens uppfattning. Innan restriktioner av förevarande art införes, bör det enligt utskottets mening vara klarlagt, att något väsentligt är att vinna därmed från nykterhetssynpunkt. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen.

De föreslagna åtgärderna för att främja en övergång inom konsumtionen till svagare drycker avser huvudsakligen *malt dryckerna*. Förslaget innebär, att ett »mellanöl», som kommer att hålla 3,4—3,5 viktprocent, skall införas. Detta öl skall få säljas i livsmedelsbutiker men skall i övrigt följa samma regler som det nuvarande exportölet. Återhållsamhet förordas i propositionen beträffande inrättandet av nya systembutiker, där sprit försäljes. Däremot skall systembolaget i begränsad omfattning inrätta butiker för enbart öl och vin, på försök även i mindre orter. Försök skall även göras att sälja alkoholfria festdrycker i sådana butiker. Mellanölet och exportölet skall få serveras på samtliga vinrestauranger och därutöver på sådana ölrestauranger, som är typiska matställen och i fråga om allmän standard jämbördiga med normala vinrestauranger. Slutligen föreslås, att måltids tvånget för exportöl skall bortfalla.

Förslaget om ett mellanöl har föranlett åtskilliga motioner. De däri framställda yrkandena kan sägas följa tre huvudlinjer. I motionerna I: 443 och II: 546 samt I: 495 och II: 631 hemställs om avslag på propositionen i förevarande del. I andra motioner förordas, att ett öl med högst 3,2 viktprocent införes. Detta öl är avsett att ersätta såväl det i propositionen föreslagna mellanölet som det nuvarande 2,8-procentiga ölet och skall följa samma försäljningsregler som det sistnämnda. Yrkanden av denna innebörd framställs i de likalydande motionerna I: 497 och II: 630 samt i huvudsak i de likalydande motionerna I: 499 och II: 632. En likartad ståndpunkt intas

i de likalydande motionerna I: 492 och II: 626. Därvid förordas emellertid i andra hand, att mellanölet om 3,4—3,5 viktprocent i försäljningshänseende skall behandlas som vanligt öl. Slutligen framföres i olika motioner förslag, som innebär att mellanölet i speciella hänseenden skall jämföras med det 2,8-procentiga ölet. Beträffande utskänkningen förordas sådan likställighet i de inbördes likalydande motionerna I: 498 och II: 634 samt i motionen II: 615. I motionen II: 627 förutsättes, att mellanölet skall få säljas genom kringföring från utkörarbilar enligt samma regler som gäller för 2,8-procentigt öl.

Med hänsyn till de starkt delade uppfattningar som framträtt rörande det föreslagna mellanölet har utskottet särskilt ingående prövat denna fråga.

Utskottet vill till en början fastslå, att det föreligger fullständig enighet om önskvärdheten av att en övergång sker från spritdrycker till svagare drycker. De som ställer sig kritiska till förslaget har emellertid hävdad, att åtgärder av den föreslagna innebörden inte skulle vara ägnade att åstadkomma ett sådant resultat. Någon minskning av spritkonsumtionen skulle, har man menat, inte uppnås. Därvid har i motionerna I: 495 och II: 631 hänvisats till att man i Frankrike under senare delen av 1800-talet haft en parallell konsumtionsstegring beträffande samtliga slag av alkoholdrycker. Jämförelser av denna art synes emellertid knappast bärande. Nykterhetskommitténs undersökningar visar, att utvecklingen i Frankrike under nämnda tid varit oenhetlig, i det att ökningen av spritkonsumtionen huvudsakligen inträffat i de nordliga delarna av landet, medan vinkonsumtionen främst stegrats i de sydliga. Härtill kommer, att utvecklingen i samma land under innevarande århundrade visar en helt annan bild: en nedåtgående spritkonsumtion men en ökad konsumtion av svagare drycker. Självfallet kan liknande reservationer göras mot jämförelser med andra länder. Det kan dock förtjäna nämnas, att nykterhetstillståndet i typiska »ölländer», såsom Danmark, England och Belgien, är bättre än i vårt land och att åtminstone Danmark före första världskriget haft en spritkonsumtion som var större än i Sverige.

Mot propositionsförslaget har uttalats, att åtgärder av den föreslagna karaktären endast kan få gynnsam effekt om de förenas med prishöjningar och restriktioner för spritens vidkommande. Såsom utskottet redan tidigare påpekat, är emellertid den i höstas beslutade skattehöjningen på sprit, den nu föreslagna skärpningen av utminuteringskontrollen och de nu aktuella åtgärderna på maltdrycksområdet att se som olika led i en samlad aktion för att tränga tillbaka brännvinsbruket. Den under innevarande budgetår förda politiken har alltså den innebörd som man i dessa uttalanden efterlyst.

Utskottet får vidare erinra om att statsmakterna år 1954, på grundval av det material som frambragts av 1944 års nykterhetskommitté, klart uttalat sig för åtgärder i syfte att främja en övergång till svagare drycker. Man gick därvid längre än nykterhetskommittén föreslagit. Utskottet får vidare erinra om särskilda utskottets uttalande att sådana åtgärder i främsta rum-

met borde avse maldryckerna, då dessa torde ha de bästa förutsättningarna att på lång sikt konkurrera med brännvinet.

Såsom departementschefen påpekat, har de åtgärder som beslöts år 1954 för att främja en övergång till svagare drycker visat sig otillräckliga. När nu ytterligare åtgärder föreslås i denna riktning, innebär detta endast ett fullföljande av statsmakternas intentioner av år 1954. Tillsammans med de åtgärder som direkt tar sikte på att motverka spritkonsumtionen bör de kunna få viss effekt, låt vara att denna till betydande del kan framträda först på längre sikt.

Utskottet har i enlighet med det anförda kommit till den uppfattningen, att införandet av ett mellanöl av den typ som allmänt brukas i de s. k. ölländerna skulle kunna vara ägnat att främja en övergång inom konsumtionen till svagare drycker och att därmed minska spritförbrukningen. Självfallet bör dock inte ett sådant steg tagas, om det är förbundet med väsentligare risker. I de motioner, vari avslag yrkats på propositionen i denna del, har också hävdats att sådana risker skulle förefinnas.

Vid prövningen av denna fråga har utskottet, i likhet med departementschefen, kunnat konstatera, att de farhågor, som man år 1954 på vissa håll hyste mot lättnader för de svagare dryckerna inte besannats. Övergången till butiksförsäljning av vanligt öl och starkölets återinförande har — såsom också konstaterats i motionerna — kunnat ske utan olägenhet.

Utskottet har även inhämtat att en undersökning av fyllerifallen i Stockholm under första delen av mars 1957 — ett tusental — visat, att öl eller starköl inte i något fall uppgivits såsom huvudsaklig berusningskälla. Under åren före motbokssystemets avskaffande angavs åter öl som berusningskälla i 3—4 procent av fallen. Före andra världskriget var motsvarande siffra omkring 10. Denna jämförelse synes visa, att de med maldryckerna förbundna riskerna är starkt minskade. Den fria tillgången på sprit torde härvidlag ha inneburit en avgörande förändring.

— Vidare får utskottet erinra om de vetenskapliga rön från senare år, som visar att berusningseffekten av alkoholhalten i öl är mindre stark och försvinner fortare än berusningseffekten av alkoholen i spritdrycker. Den vetenskapliga forskningen pågår alltjämt på dessa områden. Det har emellertid framkommit, att de ogynnsamma verkningar av ett genom blandning av olika ölsorter åstadkommet 3,2 procentigt öl, som redovisades i nykterhetskommitténs betänkande, icke visat sig föreligga vid prov med ett bryggerimässigt framställt öl av samma styrka.

Framkomna farhågor att lättnader i tillhandahållandet av svagare drycker skulle kunna medverka till en breddning av alkoholvanorna bekräftas inte av den i utredningen omnämnda försöksverksamheten i Finland.

Slutligen kan erinras om att öl — även med hög alkoholhalt — i flertalet europeiska länder ansetts kunna säljas utan restriktioner. Detta är fallet i Danmark. Den norska nykterhetslagstiftningen, som är förhållandevis restriktiv, tillåter försäljning av såväl mellanöl som exportöl i livsmedelsbutiker och från utkörarbilar. I Finland säljes dessa ölsorter av det ställiga

alkoholbolaget och, under bolagets medverkan, av bryggerierna. Under senare år har man i Finland medvetet eftersträvat att genom lättnader i försäljningen av svagare alkoholdrycker främja en övergång till sådana drycker.

Den föreslagna åtgärden har, såsom framgår av propositionen, tillkommit efter talrika yrkanden vid remissbehandlingen av utredningens förslag.

Vad här anförts har övertygat utskottet om att riskerna med ett mellanöl av föreslagen typ bör vara förhållandevis små. Utskottet delar emellertid departementschefens uppfattning att man inte utan vidare bör likställa ett sådant öl i försäljningshänseende med det vanliga 2,8 procentiga ölet. Såsom ett alternativ kunde då förtjäna att övervägas det motionsvis framförda förslaget att, i stället för att införa det avsedda mellanölet, höja alkoholhalten i vanligt öl till samma nivå som före andra världskriget, d. v. s. till 3,2 procent. Mot detta förslag talar främst att det skulle innebära att det nuvarande 2,8 procentiga ölet skulle helt försvinna. Följden skulle alltså bli en allmän övergång från en svagare måltidsdryck till en starkare. Detta torde däremot inte bli följden, om man väljer propositionens linje. Bland konsumenterna torde det finnas många, som anser det 2,8 procentiga ölet vara en lämplig måltidsdryck. Här kan även erinras om den stora försäljningsökning som på senare år kunnat inregistreras för det lagrade lättölet. Det bör vidare beaktas, att det i propositionen föreslagna mellanölet kommer att bli nära 50 procent dyrare än det nuvarande klass II. Slutligen kan även de föreslagna restriktionerna antas få viss verkan. Självfallet bör man räkna med en viss övergång från det 2,8 procentiga ölet till mellanölet. Detta torde emellertid komma att motvägas av en övergång från exportölet till mellanölet. Alternativet att höja alkoholhalten i vanligt öl från 2,8 till 3,2 viktprocent synes därför inte böra tillstyrkas.

Av de här redovisade skälen har utskottet funnit sig böra förorda, att ett försök nu göres att i enlighet med departementschefens förslag införa ett mellanöl om högst 3,6 viktprocent. Skulle det visa sig att detta försök inte slår väl ut, får självfallet övervägas att beträda andra vägar.

Såsom redan antytts anser utskottet, att mellanölet inte bör få säljas under samma fria former som öl av klass II. Den avvägning som härvidlag gjorts i propositionen finner utskottet lämplig. Utskänkningsen på ölkaféer och kringföring på utkörarbilar är, såsom konstaterades år 1954, förbundna med särskilda problem ur nykterhetssynpunkt och bör därför inte tillåtas. Utskottet kan alltså inte biträda de motionsförslag som går ut på att i dessa hänseenden åstadkomma jämställdhet med vanligt öl. Utsändning från bryggeri bör, såsom förutsatts i propositionen, endast få ske på systembolagets order. Avhämtningsförsäljning i livsmedelsbutiker har däremot i fråga om det vanliga ölet visat sig kunna utan olägenheter genomföras över nästan hela landet. Då den avsedda effekten — konkurrensen med brännvinet — knappast skulle kunna nås, om försäljningen av mellanölet begränsades till systemaffärerna, bör därför i fråga om avhämtningsförsäljning mellanölet i princip jämföras med vanligt öl. Länsstyrelserna bör emellertid, så-

som föreslagits i propositionen, i förekommande fall efter samråd med kommuner och länsnykterhetsnämnder, pröva om innehavare av avhämtningsrättigheter lämpligen bör få tillhandahålla även det nya ölet.

Utskottets här redovisade ståndpunktstagande innebär, att utskottet, med avstyrkande av motionerna, biträder departementschefens förslag om ett mellanöl av högst 3,6 viktprocent.

De övriga förslag som departementschefen framlagt i syfte att främja en övergång till svagare drycker har inte föranlett några motionsyrkanden. Förslagen har allmänt tillstyrkts vid remissbehandlingen av utredningens betänkande. Utskottet har vid sin granskning av förslagen funnit dem väl avvägda och kan därför biträda dem.

I fråga om förtäring- och förvaringsförbuden innebär departementschefens förslag, utöver en teknisk jämkning, att personalmatsalar skall undantagas från förbuden. Det skall ankomma på företagen och arbetstagarorganisationerna att tillse att olämplig rusdrycksförtäring inte äger rum i sådana lokaler. Länsstyrelsen skall dock ha möjlighet att inskrida vid missförhållanden med verkan att rusdrycksförtäring förbjudes. Utskottet har inte någon erinran mot förslagen i här behandlade delar.

De nuvarande inskränkningarna i alkoholreklamen skall enligt propositionen i huvudsak avskaffas. Möjlighet skall dock bibehållas att inskrida mot uppenbart olämplig reklam. I de likalydande motionerna I: 496 och II: 635 har yrkats avslag på propositionen i denna del. Enligt utskottets mening har erfarenheterna givit vid handen, att reklaminskränkningarna i fortsättningen knappast skulle kunna få sådan betydelse att de med dessa inskränkningar förbundna olägenheterna uppväges. Utskottet vill därför inte motsätta sig departementschefens förslag. Emellertid är utskottet medvetet om att en ohämmad reklam för rusdrycker kan innebära avsevärda olägenheter. Därför betraktar utskottet borttagandet av inskränkningarna som en försöksanordning, som bör omprövas om den inte skulle slå väl ut. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna.

Mot de övriga förslag som framlagts genom propositionen nr 143 har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottet skall till slut i detta sammanhang till behandling uppta de likalydande motionerna I: 314 och II: 385, som vid riksdagens början väckts i c i d e r f r å g a n. Till stöd för motionärernas förslag har åberopats, att införandet av en alkoholhaltig ciderdryck skulle vara ägnat att främja en övergång inom konsumtionen till svagare drycker. Det hävdas också att en sådan åtgärd skulle kunna vara till gagn för fruktodlingen.

Ehuru utskottet är medvetet om att svårigheter kan föreligga för fruktodlingen, måste utskottet bedöma den föreliggande frågan uteslutande från nykterhetspolitiska synpunkter. Såvitt är känt torde man i och för sig knappast behöva befara, att en ciderdryck i nämnvärd utsträckning skulle kunna bli berusningskälla. Det är inte heller uteslutet att en sådan dryck skulle

kunna få viss betydelse för en övergång till svagare drycker. Emellertid skulle motionärernas förslag innebära att marknaden tillfördes en ny lätt-tillgänglig alkoholdryck, som skulle kunna konkurrera med läskedryckerna, och därmed något öka den totala alkoholkonsumtionen. Den kunde befaras bli särskilt begärlig för ungdomen. Konsekvenser av denna art synes inte böra accepteras i dagens svåra nykterhetspolitiska situation. Utskottet kan därför inte under nuvarande förhållanden tillstyrka bifall till motionerna.

Utskottets hemställan

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande propositioner nr 94 och 143,

A) godkänna av föredragande departementschefen i proposition nr 94 förordade grunder för de ekonomiska villkoren för utskänkning av rusdrycker;

B) antaga de vid propositionen nr 94 fogade förslagen till

1) förordning angående skatt å spritdrycker och vin;

2) förordning om ändring i förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker; samt

3) förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker;

C) antaga de vid propositionen nr 143 fogade förslagen till

1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521);

2) förordning om ändring i ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 522);

3) förordning angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker; samt

4) lag angående ändring i lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård;

D) besluta att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med den 1 juli 1957 hava den i propositionen nr 94 föreslagna lydelsen; ävensom

E) medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal må överskridas till bestridande av de kontrollkostnader, som betingas av vad i propositionen nr 94 förordats;

II) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 314 av fru Svenson och

herr Yngve Nilsson samt II: 385 av herr Nilsson i Bästekille m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 438 av herrar Sveningsson och Ivar Johansson samt II: 547 av herr Braconier m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 439 av herr Sveningsson m. fl. och II: 548 av herr Braconier m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 440 av herr Bengtson m. fl. och II: 545 av herr Engkvist m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 441 av herr Nord och II: 544 av herr Hamrin i Jönköping,

6) de likalydande motionerna I: 442 av herr Ahlqvist m. fl. och II: 549 av herr Gezelius m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 443 av herr Bengtson m. fl. och II: 546 av herr Engkvist m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 492 av herrar Krügel och Grym samt II: 626 av herrar Petterson i Degerfors och Persson i Appuna,

9) de likalydande motionerna I: 495 av herr Englund m. fl. och II: 631 av herr Engkvist m. fl.,

10) de likalydande motionerna I: 496 av herr Erik Svedberg m. fl. och II: 635 av herr Hamrin i Jönköping m. fl.,

11) de likalydande motionerna I: 497 av herr Gustaf Andersson och II: 630 av herr Ståhl,

12) de likalydande motionerna I: 498 av herr Svärd och II: 634 av fröken Wallerius,

13) de likalydande motionerna I: 499 av fru Gärde Widemar m. fl. samt II: 632 av herrar Kristenson i Göteborg och Johansson i Norrköping,

14) motionen II: 550 av herrar Nilsson i Göteborg och Kristenson i Göteborg,

15) motionen II: 615 av herrar Senander och Johansson i Stockholm,

16) motionen II: 627 av herr Hallén, ävensom

17) motionen II: 633 av herrar Nelander och Hamrin i Jönköping,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 2 maj 1957

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande:

Beträffande propositionen nr 94, utom såvitt avser starkölsfrågan:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjö Dahl, Hagberg, Spetz, Eriksson, Rune Johansson*, Niklasson*, Erik Jansson, Kronstrand, Wärnberg och Bengtson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Kollberg, Sundström*, Brandt, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelsbo*, Christenson i Malmö, Engkvist, Nilsson i Bästekille och fru Holmqvist.

Beträffande propositionen nr 143 och propositionen nr 94, såvitt densamma avser starkölsfrågan:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjö Dahl, Spetz, Eriksson, Gustaf Elofs-son*, Snygg, Rune Johansson*, Erik Jansson, Kronstrand, Yngve Nilsson och Bengtson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström*, Brandt, Kärrlander, Strandh*, Christenson i Malmö, Engkvist, Nilsson i Bästekille, Anderson i Sundsvall, Jansson i Aspeboda och fru Holmqvist.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Spetz, Kronstrand, Bengtson, Engkvist, Anderson* i Sundsvall och *Jansson* i Aspeboda, vilka

dels ansett

a) att den del av utskottets yttrande, som avser s t a r k ö l s f r å g a n och som börjar å s. 48 med orden »Utskottet vill» och slutar å s. 51 med orden »högst 3,6 viktprocent», bort ha följande lydelse:

Utskottet vill till en början fastslå, att det föreligger fullständig enighet om önskvärdheten av att en övergång sker från spritdrycker till svagare drycker. Enligt utskottets mening kan man emellertid knappast förvänta sig att en sådan utveckling skall kunna främjas genom de nu föreslagna åtgärderna. Utskottet kan sålunda icke finna att några bärande skäl förebragts för den förhoppningen att det nya mellanölet i någon nämnvärd mån vid konsumtionsvalet skall ersätta spritdryckerna. Det synes tvärtom finnas grundad anledning antaga att den nya drycken kommer att förtäras i samband med och icke i stället för spritdrycker. Dessutom måste man befara att den kommer att till en icke oväsentlig del undantränga det nuvarande 2,8-procentiga ölet som måltidsdryck. Särskilt måste härvid beaktas att priset på mellanölet avses bli relativt lågt och att det genom försäljningen i livsmedelsaffärer kommer att vara mycket lättillgängligt. Genom de nu berörda omständigheterna föreligger betydande risk för att det nya ölet skall komma

att medverka till en breddning av alkoholkonsumtionen snarare än att främja en övergång från starkare till svagare drycker. Utskottet kan därför icke tillstyrka bifall till propositionsförslaget i förevarande del. Under alla omständigheter bör man enligt utskottets mening icke i nuvarande ytterst bekymmersamma nykterhetsläge öka sortimentet av lättillgängliga alkoholdrycker så länge man på grundval av närmare utredningar i frågan icke kan vara övertygad om att åtgärden verkligen har en positiv nykterhetsfrämjande effekt.

b) att den del av utskottets yttrande å s. 51, som avser alkoholkonsumtionen och som börjar å rad 22 uppifrån med orden »Enligt utskottets» och å rad 14 nedifrån slutar med orden »besvarat motionerna», bort ha följande lydelse.

Enligt utskottets mening måste all reklam ha till syfte att öka omsättningen, varför det måste vara nykterhetspolitiskt olämpligt att slopa de inskränkningar för alkoholkonsumtionen som f. n. finnes. Utskottet anser att de olägenheter som är förknippade med ifrågasatt reklaminskränkningar ej är av sådan betydelse, att de motiverar den aktivisering av försäljningen, med åtföljande försämring av nykterhetstillståndet, som måste bli följden av inskränkningarnas upphävande.

Med det anförda anser sig utskottet, med avslag å propositionen vad rör denna del, böra tillstyrka bifall till motionerna I: 496 och II: 635.

dels ock — i anledning av de likalydande motionerna I: 443 av herr Bengtson m. fl. och II: 546 av herr Engkvist m. fl., de likalydande motionerna I: 495 av herr Englund m. fl. och II: 631 av herr Engkvist m. fl., ävensom de likalydande motionerna I: 496 av herr Erik Svedberg m. fl. och II: 635 av herr Hamrin i Jönköping m. fl. — under punkterna I B 2), I C 1) och I D) hemställt,

- I) att riksdagen måtte,
- B 2) antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 15 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker

Härigenom förordnas, att 15 § förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

15 §.

Öl och starköl må icke utlämnas från bryggeri annorledes än på slutna kärl, vilka av kontrollstyrelsen godkänts eller ock med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

¹ Senaste lydelse se 1954: 525.

C) antaga det vid propositionen nr 143 fogade förslaget till

1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) med följande ändringar, nämligen

dels att förslagen till ändrad lydelse av 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 3 mom. och 69 § utgår,

dels att förslaget till 13 a § utgår,

dels ock att ingressen, 41 § och ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse

Utskottets förslag

Härigenom förordnas, att 5 §, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 3 mom., 14 och 15 §§, 17—20 §§, 29, 30 och 37 §§, 40 § 3 mom., 41 §, 46 § 2 mom., 47 § 2 mom., 52 § 1 mom., 54, 56, 62, 69 och 79 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81, 84, 87 och 89 §§ samt 90 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning *skola* införas *två nya paragrafer, betecknade 13 a § och 41 a §*, av nedan angiven lydelse.

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — —

Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker, *utom starköl, hänförligt till grupp A*. Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att, *med nyss angivet undantag*, hos bolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning i restaurangvagn samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela be-

Reservanternas förslag

Härigenom förordnas, att 5, 14 och 15 §§, 17—20 §§, 29, 30 och 37 §§, 40 § 3 mom., 41 §, 46 § 2 mom., 47 § 2 mom., 52 § 1 mom., 54, 56, 62 och 79 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81, 84, 87 och 89 §§ samt 90 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning *skall* införas *en ny paragraf, betecknad 41 a §*, av nedan angiven lydelse.

41 §.

— — avtal upprättas.

Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker. Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att hos bolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning i restaurangvagn samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela be-

Utskottets förslag

stämmelser rörande prissättning på utskänkta spritdrycker och starköl, som är hänförligt till grupp B, så ock rörande vad därmed äger samband.

Reservanternas förslag

stämmelser rörande prissättning på utskänkta spritdrycker och starköl, så ock rörande vad därmed äger samband.

Denna förordning skall, såvitt angår 40, 41 och 41a §§, träda i kraft den 1 oktober 1957 samt i övrigt den 1 juli 1957; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

Rätt till utskänkning, som den 1 juli 1957 avser enbart vin, skall därefter avse vin och starköl.

Utan hinder av vad i 13 a § stadgas må länsstyrelsen före den 1 januari 1958 förklara, att tillstånd, som före den 1 juli 1957 meddelats att bedriva avhämtningsförsäljning av öl, icke skall inbegripa försäljning av starköl.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden före förordningens ikraftträdande.

Denna förordning skall, såvitt angår 40, 41 och 41 a §§, träda i kraft den 1 oktober 1957 samt i övrigt den 1 juli 1957; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

Rätt till utskänkning, som den 1 juli 1957 avser enbart vin, skall därefter avse vin och starköl.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden före förordningens ikraftträdande.

D) avslå det i propositionen nr 94 framlagda förslaget om ändrad lydelse av den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan.

II) av herrar *Spetz, Kronstrand, Wärnberg, Bengtson, Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo* och *Engkvist*, vilka dels ansett

a) att den del av utskottets yttrande som å s. 39 börjar med orden »Utskottet får» och å s. 40 slutar med orden »obehörigen undanskjutes» bort ha följande lydelse:

Utskottet får till en början i likhet med departementschefen understryka att en bedömning av förslagen rörande de framtida ekonomiska villkoren för utskänkingen av rusdrycker främst måste ske från nykterhetspolitiska utgångspunkter. Härvidlag kan visserligen konstateras, att utskänkingens betydelse ur nykterhetssynpunkt minskat efter den 1 oktober 1955, såtill-

vida som det ur nykterhetssynpunkt mera ömtåliga klientelet bland restauranggästerna numera till stor del bortfallit. Den på grund härav skedda förändringen i avseende på restaurangernas kundkrets har emellertid i själva verket varit en naturlig och från början förutsedd konsekvens av den reformerade försäljningslagstiftningen. Vad som har skett är, att den för vissa restauranger mer eller mindre förmånliga faktor som ransoneringsystemet inom utminuteringen inneburit bortfallit.

Enligt utskottets mening är den antydda strukturförändringen inom restaurangnäringen icke av sådan art att den kan påverka det principiella ställningstagandet till de föreliggande frågorna. Restaurangernas utskänkning av rusdrycker måste nämligen alltfört anses ha ett väsentligt inflytande på det allmänna nykterhetsläget. Att börja med kan konstateras, att den nu inträffade minskningen av utskänkingsvolymen av spritdrycker uppkommit efter en kontinuerlig och till sin storlek betydande ökning i omsättningen under tiden sedan 1937 års riksdagsbeslut fattades rörande vinstavvecklingen. Den utskänkta volymen ligger trots minskningen nu inte lägre än år 1937. Utvecklingen efter den 1 oktober 1955 har sålunda icke inneburit att någon anmärkningsvärt låg nivå uppnåtts. Man kan vidare icke bortse från att de restauranger, som erhållit rätt till utskänkning av spritdrycker och självfallet i synnerhet de som får utskänka sprit spelar en betydande roll i avseende på alkoholvervanornas uppkomst och utformning. Den allmänna erfarenhet som föreligger i sådant hänseende kan i varje fall icke avvisas, utan att närmare undersökningar har kunnat påvisa att denna är missvisande. För övrigt bör i förevarande sammanhang ihågkommas att spritrestaurangernas betydelse accentueras genom den särskilda ekonomiska förmån som utskänkingsrättigheten innebär och som gör det möjligt för dessa företag att erbjuda en bättre service och en högre standard i allmänhet än andra företag och därigenom kunna locka till sig gäster, som egentligen icke har för avsikt att förtära rusdrycker. Det synes också — såsom även departementschefen framhållit — uppenbart att restaurangernas betydelse i berörda hänseende torde komma att öka på längre sikt till följd av den stigande levnadsstandarden och att utskänkningen, i den mån det visar sig möjligt att slopa måltidstvånget, kommer att kräva ökad uppmärksamhet.

Vad nu anförts innebär att utskottet icke helt kan ansluta sig till den principiella uppfattning som kommit till uttryck i propositionen. Utskänkningen måste enligt utskottets uppfattning tillmätas en större betydelse när det gäller utformningen av de nykterhetspolitiska åtgärderna än som kommit till uttryck i propositionen. Utskottet anser sig därför i vissa väsentliga hänseenden böra inta en mera restriktiv ståndpunkt när det gäller utskänkningens ekonomiska villkor.

b) att den del av utskottets yttrande, som å s. 41 börjar med orden »Enligt utskottets» och slutar med orden »förevarande del», bort ha följande lydelse:

Såsom av det föregående framgått kan utskottet inte ansluta sig till den uppfattning om utskänkningens betydelse ur nykterhetssynpunkt som kom-

mit till uttryck i propositionen. De härvid anförda synpunkterna får särskild vikt när det gäller utskänkningskatten och därmed restaurangernas prissättning på spritdrycker. Enligt utskottets mening kan det icke anses tillrådligt att i nuvarande bekymmersamma nykterhetsläge sänka priset på den utskänkta spriten genom lättnader i utskänkningskatten. En sådan åtgärd måste nämligen ofrånkomligen leda till en ökning i den totala alkoholkonsumtionen. Att farhågorna för en ökad utskänkningsvolym utgör en allvarlig invändning mot en sänkning av utskänkingspriserna har även departementschefen framhållit. Han anser emellertid att det finns grund att antaga att en sådan ökning i huvudsak skulle motsvaras av en minskning i utminuteringsen. Utskottet kan icke dela denna uppfattning. Någon nämnvärd överföring av konsumtionen från utminuteringsen till utskänkningen kan sålunda enligt utskottets mening inte förväntas genom de i propositionen föreslagna åtgärderna. Redan de betydande utgifter för måltid, som ett restaurangbesök för med sig, synes utgöra ett tillräckligt hinder härför. En stor del av konsumtionen av utminuterad sprit torde för övrigt ske i sådana former att vederbörande konsumenter icke gärna kan tänkas vara villiga att underkasta sig den kontroll och de hänsyn som måste iakttagas på restaurangerna. Utskottet vill också slutligen erinra om att den minskning i den enskilde restaurangbesökarens utgifter, som ett genomförande av propositionsförslaget skulle innebära, är ytterst obetydlig, medan för statsverkets del skulle uppkomma ett avsevärt totalt inkomstbortfall. Även en mindre del av ifrågavarande belopp skulle — om den användes för nykterhetsvårdande ändamål eller för forskning eller upplysning i alkoholfrågan — betyda väsentligt förbättrade förutsättningar för den nödvändiga upprustningen inom dessa områden.

c) att den del av utskottets yttrande, som å s. 42 börjar med orden »Utskottet vill» och å s. 43 slutar med orden »väckta motionerna», bort ha följande lydelse:

Det närmare fastställandet av ersättningsbeloppens storlek måste självfallet utgöra en avvägning mellan de nykterhetspolitiska kraven och önskvärdheten av en tillfredsställande ekonomisk gottgörelse åt restauratörerna, även om en sådan avvägning icke kan vara annat än resultatet av väsentligen skönsmässiga bedömningar. Utskänkningsvinstkommitténs förslag innebar att restauratörernas ersättning skulle bestämmas till ett belopp motsvarande 12 procent av det utskänkningsvärde på spritdryckerna som förelåg den 1 oktober 1956. Vid sitt ställningstagande tog kommittén hänsyn till att utskänkningsrättigheterna i sig själva normalt medförde vissa indirekta ekonomiska fördelar och att detta s. k. monopolvärde i betydande utsträckning kvarstod även efter den 1 oktober 1955. I övrigt hade kommitténs ersättningsförslag beräknats så att ersättning inte skulle erhållas för den del av företagens samkostnader som belöper på spritutskänkningen. Icke heller särskostnaderna för hovmästare ansågs höra tas i betraktande, eftersom dessa kostnader intimt hänger samman med utskänkningsrättigheternas monopol-

värde. Propositionsförslaget utgår i stort sett från samma utgångspunkter som kommittén. Departementschefen har emellertid ansett det motiverat att höja ersättningen till 15 procent av det utskänkingspris, som i propositionen förordats skola gälla fr. o. m. den 1 oktober 1957. Såsom skäl härför har anförts, att utskänkingsrättigheternas ekonomiska värde numera är lägre än kommittén antagit. En ytterligare anledning att inte tillmäta ersättningen för snävt har ansetts ligga däri att restauratörerna på andra varuslag måste övervältra de kostnader för spritutskänkningen som inte blir täckta. Att så sker, exempelvis beträffande svagare alkoholdrycker och alkoholfria drycker, synes enligt departementschefen i och för sig inte vara av något intresse ur nykterhetssynpunkt. Departementschefen har dessutom inte kunnat biträda kommitténs uppfattning att kostnaden för hovmästare bör undantas vid ersättningens bestämmande.

Utskottet kan för sin del icke dela departementschefens uppfattning om att utskänkingsrättigheternas monopolvärde numera blivit så obetydligt att hänsyn härtill icke bör tagas vid ersättningens fastställande. Utan att närmare ingå på detta spörsmål vill utskottet endast erinra om att spritrestaurangerna har en starkare ekonomisk ställning i förhållande till andra företag redan på grund av det genom rusdryckerna större varusortimentet och den därigenom förbättrade möjligheten att locka till sig kunder. Detta förhållande blir särskilt accentuerat genom det vid tillståndsgivningen starkt begränsade antalet utskänkingsrättigheter. De villkor, under vilka den alkoholfria restaurangrörelsen fortfarande lever, gör det uppenbart, att spritrestaurangerna åtnjuter en särskilt förmånlig ställning. I enlighet med vad nu anförts finner utskottet att utskänkingsrättigheterna alltjämt har ett betydande ekonomiskt värde för innehavarna och att vederbörlig hänsyn härtill måste tagas vid avvägningen av ersättningens storlek. I likhet med utskänkingsvinstkommittén kan utskottet vidare inte finna skäl att avlöning till hovmästare bör inräknas i de kostnader som skall täckas av ersättningen. Bland annat bör i detta sammanhang beaktas att hovmästarens väsentliga uppgift i praktiken är att fungera som arbetsledare och organisatör och endast i mindre grad vara övervakare av utskänkningen. Med den angivna utgångspunkten finner utskottet en ersättning motsvarande 12 procent av utskänkingspriset den 1 oktober 1956 vara fullt tillräcklig för tillgodoseende av restaurangnäringens anspråk på särskild ersättning för spritutskänkningen. Utskottet vill härvid erinra om att restauratörerna utöver denna ersättning också har andra inkomster av utskänkningen genom det s. k. övermålet och de inte obetydliga belopp, som på grund av prissättningsreglerna inflyter i form av avrundningsvinst.

Vad slutligen beträffar den speciella ersättningsgränsen finner utskottet inte att tillräckliga skäl anförts i propositionen för en höjning från av utskänkingsvinstkommittén föreslagna 30 procent till 35 procent. Anmärkas må endast, att siffran 30 procent i stort sett torde motsvara den genomsnittliga spritdrycksandelen av omsättningen av berörda varuslag.

d) att den del av utskottets yttrande, som å s. 44 börjar med orden »I vad» och slutar med orden »av starköl», bort ha följande lydelse:

I vad avser det nu förekommande exportölet med en alkoholhalt om 4,5 viktprocent föreslås i propositionen fortsatt reglering av utskänkingspriset i huvudsaklig anslutning till gällande ordning. Mot detta förslag föreligger från utskottets sida inte anledning till erinran.

dels ock -- i anledning av de likalydande motionerna I: 440 av herr Bengtson m. fl. och II: 545 av herr Engkvist m. fl. — under punkterna I A och I B 1) hemställt

I) att riksdagen målte,

A) godkänna av föredragande departementschefen i proposition nr 94 förordade grunder för de ekonomiska villkoren för utskänkning av rusedrycker, med de ändringar som föranleds av vad ovan anförts;

B) 1) antaga det vid propositionen nr 94 fogade förslaget till förordning angående skatt å spritdrycker och vin med den ändring av 5 § som framgår av nedan angivna såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Utskottets förslag

5 §.

Reservanternas förslag

5 §.

Den å vilken rätt till utskänkning av spritdrycker överlåtits (utskänkningsinnehavare) skall för utskänkta spritdrycker erlagga utskänkningsskatt med belopp, motsvarande 25 procent av utskänkning svärdet.

Den å vilken rätt till utskänkning av spritdrycker överlåtits (utskänkningsinnehavare) skall för utskänkta spritdrycker erlagga utskänkningsskatt med belopp, motsvarande 33 1/3 procent av utskänkning svärdet.

III) av herr *Snygg*, som

dels — i likhet med reservanterna i reservation I — ansett,

att den del av utskottets yttrande, som avser starkölsfrågan och som börjar å s. 48 med orden »Utskottet vill» och slutar å s. 51 med orden »högst 3,6 viktprocent», bort ha följande lydelse:

Utskottet vill — — — (= reservation I s. 54 rad 14 nedifrån—s. 55 rad 8 uppfifrån) — — — nykterhetsfrämjande effekt;

dels ock — i anledning av de likalydande motionerna I: 443 av herr Bengtson m. fl. och II: 546 av herr Engkvist m. fl. samt de likalydande motionerna I: 495 av herr Englund m. fl. och II: 631 av herr Engkvist m. fl. — under punkterna I B 2), I C 1) och I D) hemställt,

I) att riksdagen måtte

B 2) antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 15 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker

Härigenom förordnas — — — (= reservation I s. 55 rad 8—rad 1 nedifrån) — — — juli 1957.

C) antaga det vid propositionen nr 143 fogade förslaget till
1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) med följande ändringar, nämligen

dels att förslagen till ändrad lydelse av 9 § 3 mom., 10 § och 12 § 3 mom. utgår,

dels att förslaget till 13 a § utgår,

dels att 41 § och ikraftträdandebestämmelserna erhåller den i reservation I såsom reservanternas förslag betecknade lydelsen,

dels ock att ingressen erhåller följande såsom reservantens förslag betecknade lydelse

Utskottets förslag

Härigenom förordnas, att 5 §, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 3 mom., 14 och 15 §§, 17—20 §§, 29, 30 och 37 §§, 40 § 3 mom., 41 §, 46 § 2 mom., 47 § 2 mom., 52 § 1 mom., 54, 56, 62, 69 och 79 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81, 84, 87 och 89 §§ samt 90 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning skola införas två nya paragrafer, betecknade 13 a § och 41 a §, av nedan angiven lydelse.

Reservantens förslag

Härigenom förordnas, att 5, 14 och 15 §§, 17—20 §§, 29, 30 och 37 §§, 40 § 3 mom., 41 §, 46 § 2 mom., 47 § 2 mom., 52 § 1 mom., 54, 56, 62, 69 och 79 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81, 84, 87 och 89 §§ samt 90 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning skall införas en ny paragraf, betecknad 41 a §, av nedan angiven lydelse.

D) avslå det i propositionen nr 94 framlagda förslaget om ändrad lydelse av den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan.

IV) av herr *Christenson* i Malmö, som anfört följande:

År 1954 uttalade statsmakterna sig klart för åtgärder i syfte att främja en övergång till alkoholsvagare drycker. Denna nykterhetspolitiska utveckling torde i sin mån kunna uppnås med en modifierad maltdryckslagstift-

ning. Därför borde, i varje fall försöksvis, en dylik modifiering prövas, vilket skulle ske enligt följande.

På grund av krisförhållanden sänktes 1941 viktprocenten för öl från 3,2 till 2,8 procent. Införandet på marknaden av det tidigare 3,2-procentiga ölet synes därför nu vara motiverat. En sänkning av skatten för 2,8 procentiga ölet från 42 öre till 36 öre per liter bör därför vidtagas. För det förordade 3,2 procentölet föreslås en beskattning av 63 öre per liter.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte antaga det vid propositionen nr 94 fogade förslaget till förordning om ändring i förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker med de ändringar av 3 och 13 §§, som framgår av följande såsom *reservantens förslag* betecknade lydelse.

Utskottets förslag

3 §.

Maltdrycker indelas — — — — — och grupper.

Första klassen — — — — — viktprocent (lättöl).

Andra klassen — — — — — viktprocent (öl).

Tredje klassen — — — — — viktprocent (starköl).

Starköl, vars alkoholhalt icke överstiger tre och sex tiondels viktprocent, hänföres till grupp A.

Starköl, vars alkoholhalt överstiger tre och sex tiondels viktprocent, hänföres till grupp B.

13 §.

Skatten utgår med *fyrtiotvå* öre för liter öl, *åttiofyra* öre för liter starköl, hänförligt till grupp A, samt en krona *trettiofem* öre för liter starköl, hänförligt till grupp B.

Vid varje — — — — — eller starkölsbryggeri.

Kontrollstyrelsen må — — — — — bryggeri igångsatts.

Reservantens förslag

3 §.

Starköl, vars alkoholhalt icke överstiger tre och två tiondels viktprocent, hänföres till grupp A (*mellanöl*).

Starköl, vars alkoholhalt överstiger tre och två tiondels viktprocent, hänföres till grupp B.

13 §.

Skatten utgår med *trettiosex* öre för liter öl, *sextiotre* öre för liter starköl, hänförligt till grupp A, samt en krona *trettiofem* öre för liter starköl, hänförligt till grupp B.

V) av herr *Bengtson* såvitt angår frågan om utminuterung av rusdrycker å dag före sön- och helgdagar.

VI) av herrar *Eriksson, Gustaf Elofsson, Yngve Nilsson, Strandh* och *Nilsson* i Bästekille.